๔. นิสฺสคฺคิยกณฺฑํ

๑. จีวรวโคฺค

๑. ปฐมกถินสิกฺขาปทํ

อิเม โข ปนายสฺมนฺโต ตึส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา

ธมฺมา อุเทฺทสํ อาคจฺฉนฺติฯ

๔๕๙. เตเนสมเยน พุโทฺธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ โคตมเก เจติเยฯ เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขูนํ ติจีวรํ อนุญฺญาตํ โหติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ''ภควตา ติจีวรํ อนุญฺญาต''นฺติ อเญฺญเนว ติจีวเรน คามํ ปวิสนฺติ, อเญฺญน ติจีวเรน อาราเม อจฺฉนฺติ, อเญฺญน ติจีวเรน นหานํ โอตรนฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อติเรกจีวรํ ธาเรสฺสนฺตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ''สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อติเรกจีวรํ ธาเรถา''ติ ? ''สจฺจํ ภควา''ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อติเรกจีวรํ ธาเรสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๖๐. **''โย ปน ภิกฺขุ อติเรกจีวรํ ธาเรยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย''**นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๔๖๑. [มหาว. ๓๔๗]เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อานนฺทสฺส อติเรกจีวรํ อุปฺปนฺนํ โหติฯ อายสฺมา จ อานโนฺท ตํ จีวรํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโม โหติฯ อายสฺมา จ สาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ – ''ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – 'น อติเรกจีวรํ ธาเรตพฺพ'นฺติฯ อิทญฺจ เม อติเรกจีวรํ อุปฺปนฺนํฯ อหญฺจิมํ จีวรํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโมฯ อายสฺมา จสาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ''นฺติ? อถ โข อายสฺมา อานโนฺท ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ''กีวจิรํ ปนานนฺท, สาริปุโตฺต อาคจฺฉิสฺสตี''ติ? ''นวมํ วา, ภควา, ทิวสํ ทสมํ วา''ติฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ''อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ทสาหปรมํ อติเรกจีวรํ ธาเรตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๖๒. **''นิฎฺฐิตจีวรสฺมิํ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมิํกถิเน ทสาหปรมํ อติเรกจีวรํ ธาเรตพฺพํฯ ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย''**นฺติฯ

๔๖๓. **นิฎฺฐิตจีวรสฺมิ**นฺติ ภิกฺขุโน จีวรํ กตํ วา โหติ นฎฺฐํ วา วินฎฺฐํ วา ทฑฺฒํ วา จีวราสา วา อุปจฺฉินฺนาฯ

อุพฺภตสฺมิํ กถิเนติ อฏฺฐนฺนํ มาติกานํ อญฺญตราย มาติกาย อุพฺภตํ โหติ, สเงฺฆน วา อนฺตรา อุพฺภตํ โหติฯ

ทสาหปรมนฺติ ทสาหปรมตา ธาเรตพฺพํฯ

อติเรกจีวรํนาม อนธิฏฺฐิตํ อวิกปฺปิตํฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ, วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ โหตี [โหตีติ อิทํ ปทํ สพฺพโปตฺถเกสุ อตฺถิ, สิกฺขาปเท ปน นตฺถิ, เอวมุปริปิ] ติ เอกาทเส อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติปฏิคฺคเหตพฺพาฯ นิสฺสฏฺฐจีวรํ ทาตพฺพํฯ

๔๖๔. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ อิทํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิยํ สงฺฆสฺส นิสฺสฏฺฐํฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิมํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยา’’ติฯ

๔๖๕. เตนภิกฺขุนา สมฺพหุเล ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํนิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ นิสฺสฏฺฐจีวรํ ทาตพฺพํฯ

๔๖๖. ‘‘สุณนฺตุ เม อายสฺมนฺตาฯ อิทํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิยํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสฏฺฐํฯ ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกลฺลํ, อายสฺมนฺตา อิมํ จีวรํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยุ’’นฺติฯ

๔๖๗. เตน ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อิทํ เม, อาวุโส, จีวรํ ทสาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ อายสฺมโต นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ เตน ภิกฺขุนา อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ นิสฺสฏฺฐจีวรํ ทาตพฺพํ – ‘‘อิมํ จีวรํ อายสฺมโต ทมฺมี’’ติฯ

๔๖๘. ทสาหาติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกเนฺต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวินเฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกนฺเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทสาหานติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๔๖๙. อนาปตฺติ อนฺโตทสาหํ อธิฏฺฐติ, วิกปฺเปติ, วิสฺสชฺเชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

๔๗๐. เตนโข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นิสฺสฏฺฐจีวรํ น เทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น , ภิกฺขเว, นิสฺสฏฺฐจีวรํ น ทาตพฺพํฯ โย น ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

กถินสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํฯ

๒. อุโทสิตสิกฺขาปทํ

๔๗๑. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมนฺติฯ ตานิ จีวรานิ จิรํ นิกฺขิตฺตานิ กณฺณกิตานิ โหนฺติฯ ตานิ ภิกฺขู โอตาเปนฺติฯ อทฺทสา โข อายสฺมา อานนฺโท เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑนฺโต เต ภิกฺขู ตานิ จีวรานิ โอตาเปนฺเตฯ ทิสฺวาน เยน เต ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘กสฺสิมานิ, อาวุโส, จีวรานิ กณฺณกิตานี’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อายสฺมา อานนฺโท อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เต ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา ภิกฺขูนํ หตฺเถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสนฺติ ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๗๒. **‘‘นิฏฺฐิตจีวรสฺมิํ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมิํ กถิเน เอกรตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๔๗๓. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ โกสมฺพิยํ คิลาโน โหติฯ ญาตกา ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก ทูตํ ปาเหสุํ – ‘‘อาคจฺฉตุ ภทนฺโต, มยํ, อุปฏฺฐหิสฺสามา’’ติฯ ภิกฺขูปิ เอวมาหํสุ – ‘‘คจฺฉาวุโส , ญาตกา ตํ อุปฏฺฐหิสฺสนฺตี’’ติฯ โส เอวมาห – ‘‘ภควตาวุโส, สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘น ติจีวเรน วิปฺปวสิตพฺพ’นฺติฯ อหญฺจมฺหิ คิลาโนฯ น สโกฺกมิ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ นาหํ คมิสฺสามี’’ติ ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, คิลานสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติํ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ทาตพฺพาฯ เตน คิลาเนน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภเนฺต, คิลาโนฯ น สโกฺกมิ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โสหํ, ภเนฺต, สงฺฆํ ติจีวเรน อ

วิปฺปวาสสมฺมุตึ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๔๗๔. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุตึ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุตึ ทเทยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ ติจีวรํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุตึ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุตึ เทติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติยา ทานํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทินฺนา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๗๕. **‘‘นิฏฺฐิตจีวรสฺมึ ภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมึ กถิเน เอกรตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺย, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๔๗๖. **‘‘นิฏฺฐิตจีวรสฺมิ**นฺติ ภิกฺขุโน จีวรํ กตํ วา โหติ นฏฺฐํ วา วินฏฺฐํ วา ทฑฺฒํ วา จีวราสา วา อุปจฺฉินฺนาฯ

อุพฺภตสฺมึกถิเนติ อฏฺฐนฺนํ มาติกานํ อญฺญตราย มาติกาย อุพฺภตํ โหติ, สเงฺฆน วา อนฺตรา อุพฺภตํ โหติฯ

เอกรตฺตมฺปิ เจ ภิกฺขุ ติจีวเรน วิปฺปวเสยฺยาติ สงฺฆาฏิยา วา อุตฺตราสเงฺคน วา อนฺตรวาสเกน วาฯ

อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยาติ ฐเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมุตึฯ

นิสฺสคฺคิยํ โหตีติ สห อรุณุคฺคมนา [อรุณุคฺคมเนน (สี. สฺยา.)]นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต , จีวรํ รตฺติวิปฺปวุตฺถํ [รตฺตึ วิปฺปวุตฺถํ (สี.)] อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๔๗๗. คาโม เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ นิเวสนํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ อุโทสิโต เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ อโฏฺฏ เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ มาโฬ เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ ปาสาโท เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ หมฺมิยํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ นาวา เอกูปจารา นานูปจาราฯ สโตฺถ เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ เขตฺตํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ ธญฺญกรณํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ อาราโม เอกูป

จาโร นานูปจาโรฯ วิหาโร เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ รุกฺขมูลํ เอกูปจารํ นานูปจารํฯ อโชฺฌกาโส เอกูปจาโร นานูปจาโรฯ

๔๗๘. **คาโม เอกูปจาโร** นาม เอกกุลสฺส คาโม โหติ ปริกฺขิโตฺต จ ฯ อโนฺตคาเม จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตคาเม วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ ฆเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ ฆเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๗๙. นานากุลสฺส คาโม โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ ยสฺมิํ ฆเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ ฆเร วตฺถพฺพํ สภาเย วา ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ สภายํ คจฺฉเนฺตน หตฺถปาเส จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สภาเย วา วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ สภาเย จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา สภาเย วา วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ ฆเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ ฆเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๐. เอกกุลสฺส นิเวสนํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ อโนฺตนิเวสเน จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตนิเวสเน วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๑. นานากุลสฺส นิเวสนํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํ ฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๒. เอกกุลสฺส อุโทสิโต โหติ ปริกฺขิโตฺต จ, นานาคพฺภา นานาโอวรกา ฯ อโนฺตอุโทสิเต จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตอุโทสิเต วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๓. นานากุลสฺส อุโทสิโต โหติ ปริกฺขิโตฺต จ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๔. เอกกุลสฺส อโฎฺฏ โหติ, อโนฺตอเฎฺฏ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตอเฎฺฏ วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส อโฎฺฏ โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๕. เอกกุลสฺส มาโฬ โหติ, อโนฺตมาเฬ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตมาเฬ วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส มาโฬ โหติ นานาคพฺภา นานาโอวรกา, ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๖. เอกกุลสฺส ปาสาโท โหติ, อโนฺตปาสาเท จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตปาสาเท วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส ปาสาโท โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมิํ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมิํ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๗. เอกกุลสฺส หมฺมิยํ โหติฯ อโนฺตหมฺมิเย จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตหมฺมิเย วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส หมฺมิยํ โหติ, นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมึ คเพฺภ จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมึ คเพฺภ วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๘. เอกกุลสฺส นาวา โหติฯ อโนฺตนาวาย จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตนาวาย วตฺถพฺพํ ฯ นานากุลสฺส นาวา โหติ นานาคพฺภา นานาโอวรกาฯ ยสฺมึ โอวรเก จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมึ โอวรเก วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๘๙. เอกกุลสฺส สโตฺถ โหติฯ สเตฺถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ปุรโต วา ปจฺฉโต วา สตฺตพฺภนฺตรา น วิชหิตพฺพา, ปสฺสโต อพฺภนฺตรํ น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส สโตฺถ โหติ, สเตฺถ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๐. เอกกุลสฺส เขตฺตํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตเขเตฺต จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตเขเตฺต วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส เขตฺตํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตเขเตฺต จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ทฺวารมูเล วา วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๑. เอกกุลสฺส ธญฺญกรณํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตธญฺญกรเณ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตธญฺญกรเณ วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส ธญฺญกรณํ โหติ ปริกฺขิตฺตญฺจฯ อโนฺตธญฺญกรเณ จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ทฺวารมูเล วา วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิตฺตํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๒. เอกกุลสฺส อาราโม โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ อโนฺตอาราเม จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตอาราเม วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส อาราโม โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ อโนฺตอาราเม จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา ทฺวารมูเล วา วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๓. เอกกุลสฺส วิหาโร โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ อโนฺตวิหาเร จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตวิหาเร วตฺถพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ, ยสฺมึ วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมึ วิหาเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ นานากุลสฺส วิหาโร โหติ ปริกฺขิโตฺต จฯ ยสฺมึ วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมึ วิหาเร วตฺถพฺพํ ทฺวารมูเล วา, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ อปริกฺขิโตฺต โหติ , ยสฺมึ วิหาเร จีวรํ นิกฺขิตฺตํ โหติ ตสฺมึ วิหาเร วตฺถพฺพํ, หตฺถปาสา วา น วิชหิตพฺพํฯ

๔๙๔. เอกกุลสฺส รุกฺขมูลํ โหติ, ยํ มชฺฌนฺหิเก กาเล สมนฺตา ฉายา ผรติ, อโนฺตฉายาย จีวรํ นิกฺขิปิตฺวา อโนฺตฉายาย วตฺถพฺพํฯ นานากุลสฺส รุกฺขมูลํ โหติ, หตฺถปาสา น วิชหิตพฺพํฯ

อโชฺฌกาโส เอกูปจาโร นาม อคามเก อรเญฺญ สมนฺตา สตฺตพฺภนฺตรา เอกูปจาโร, ตโต ปรํ นานูปจาโรฯ

๔๙๕. วิปฺปวุเตฺถ วิปฺปวุตฺถสญฺญี อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วิปฺปวุเตฺถ เวมติโก, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วิปฺปวุเตฺถ อวิปฺปวุตฺถสญฺญี, อญฺญตฺร

ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อปฺปจฺจุทฺธเฏ ปจฺจุทฺธฏสญฺญี…เป…. อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี… อนฏฺเฐ นฏฺฐสญฺญี… อวินฏฺเฐ วินฏฺฐสญฺญี… อทฑฺเฒ ทฑฺฒสญฺญี…เป…. อวิลุตฺเต วิลุตฺตสญฺญี, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อวิปฺปวุตฺเถ วิปฺปวุตฺถสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวิปฺปวุตฺเถ เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวิปฺปวุตฺเถ อวิปฺปวุตฺถสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๔๙๖. อนาปตฺติ อโนฺตอรุเณ ปจฺจุทฺธรติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, ภิกฺขุสมฺมุติยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อุโทสิตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. ตติยกถินสิกฺขาปทํ

๔๙๗. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อกาลจีวรํ อุปฺปนฺนํ โหติฯ ตสฺส ตํ จีวรํ กยิรมานํ นปฺปโหติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชติฯ อทฺทสา โข ภควา เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑโนฺต ตํ ภิกฺขุํ ตํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชนฺตํฯ ทิสฺวาน เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, ภิกฺขุ, อิมํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชสี’’ติ? ‘‘อิทํ เม, ภเนฺต, อกาลจีวรํ อุปฺปนฺนํฯ กยิรมานํ นปฺปโหติฯ เตนาหํ อิมํ จีวรํ อุสฺสาเปตฺวา ปุนปฺปุนํ วิมชฺชามี’’ติฯ ‘‘อตฺถิ ปน เต, ภิกฺขุ, จีวรปจฺจาสา’’ติ? ‘‘อตฺถิ, ภควา’’ติฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา, ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรปจฺจาสา นิกฺขิปิตุ’’นฺติฯ

๔๙๘. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรปจฺจาสา นิกฺขิปิตุ’’นฺติ อกาลจีวรานิ ปฏิคฺคเหตฺวาอติเรกมาสํ นิกฺขิปนฺติฯ ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺติฯ อทฺทสา โข อายสฺมา อานโนฺท เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑโนฺต ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐเนฺตฯ ทิสฺวาน ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘กสฺสิมานิ, อาวุโส, จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺตี’’ติ? ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส, อกาลจีวรานิ จีวรปจฺจาสา นิกฺขิตฺตานี’’ติฯ ‘‘กีวจิรํ ปนาวุโส, อิมานิ จีวรานิ นิกฺขิตฺตานี’’ติ? ‘‘อติเรกมาสํ, อาวุโส’’ติฯ อายสฺมา อานโนฺท อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข อายสฺมา อานโนฺท เต ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา อกาลจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา อติเรกมาสํ นิกฺขิปิสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๔๙๙. **‘‘นิฏฺฐิตจีวรสฺมิํภิกฺขุนา อุพฺภตสฺมิํ กถิเน ภิกฺขุโน ปเนว อกาลจีวรํ อุปฺปเชฺชยฺย, อากงฺขมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพํฯ ปฏิคฺคเหตฺวา ขิปฺปเมว กาเรตพฺพํฯ**

โนจสฺส ปาริปูริ, มาสปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตํ จีวรํ นิกฺขิปิตพฺพํ อูนสฺส ปาริปูริยา สติยา ปจฺจาสายฯ ตโต เจ อุตฺตริ [อุตฺตรึ (สี. สฺยา.)]นิกฺขิเปยฺย, สติยาปิ ปจฺจาสาย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”นฺติฯ

๕๐๐. **นิฏฺฐิตจีวรสฺมิ**นฺติภิกฺขุโน จีวรํ กตํ วา โหติ นฏฺฐํ วา วินฏฺฐํ วา ทฑฺฒํ วา จีวราสา วา อุปจฺฉินฺนาฯ

อุพฺภตสฺมึ กถิเนติ อฏฺฐนฺนํ มาติกานํ อญฺญตราย มาติกาย อุพฺภตํ โหติ, สเงฺฆน วา อนฺตรา อุพฺภตํ โหติฯ

อกาลจีวรํนาม อนตฺถเต กถิเน เอกาทสมาเส อุปฺปนฺนํ, อตฺถเต กถิเน สตฺตมาเส อุปฺปนฺนํ, กาเลปิ อาทิสฺส ทินฺนํ, เอตํ อกาลจีวรํ นามฯ

อุปฺปเชฺชยฺยาติ อุปฺปเชฺชยฺย สงฺฆโต วา คณโต วา ญาติโต วา มิตฺตโต วา ปํสุกูลํ วา อตฺตโน วา ธเนนฯ

อากงฺขมาเนนาติ อิจฺฉมาเนน ปฏิคฺคเหตพฺพํฯ

ปฏิคฺคเหตฺวา ขิปฺปเมว กาเรตพฺพนฺติ ทสาหา กาเรตพฺพํฯ

โน จสฺส ปาริปูรีติ กยิรมานํ นปฺปโหติฯ

มาสปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตํ จีวรํ นิกฺขิปิตพฺพนฺติ มาสปรมตา นิกฺขิปิตพฺพํฯ

อูนสฺส ปาริปูริยาติ อูนสฺส ปาริปูรตฺถายฯ

สติยา ปจฺจาสายาติ ปจฺจาสา โหติ สงฺฆโต วา คณโต วา ญาติโต วา มิตฺตโต วา ปํสุกูลํ วา อตฺตโน วา ธเนนฯ

ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺย สติยาปิ ปจฺจาสายาติ ตทหุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํฯ ทฺวีหุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํฯ ตีหุปฺปเนฺน มูลจีวเร…เป.… จตูหุปฺปเนฺน… ปญฺจาหุปฺปเนฺน… ฉาหุปฺปเนฺน… สตฺตาหุปฺปเนฺน… อฏฺฐาหุปฺปเนฺน … นวาหุปฺปเนฺน… ทสาหุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํ ฯ เอกาทเส อุปฺปเนฺน…เป.… ทฺวาทเส อุปฺปเนฺน… เตรเส อุปฺปเนฺน… จุทฺทเส อุปฺปเนฺน… ปนฺนรเส อุปฺปเนฺน… โสฬเส อุปฺปเนฺน… สตฺตรเส อุปฺปเนฺน… อฏฺฐารเส อุปฺปเนฺน… เอกูนวีเส อุปฺปเนฺน… วีเส อุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, ทสาหา กาเรตพฺพํฯ เอกวีเส อุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, นวาหา กาเรตพฺพํฯ ทฺวาวีเส อุปฺปเนฺน…เป.… เตวีเส อุปฺปเนฺน… จตุวีเส อุปฺปเนฺน… ปญฺจวีเส อุปฺปเนฺน… ฉพฺพีเส อุปฺปเนฺน… สตฺตวีเส อุปฺปเนฺน… อฏฺฐวีเส อุปฺปเนฺน… เอกูนตึเส อุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, เอกาหํ กาเรตพฺพํ… ตึเส อุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ , ตทเหว อธิฏฺฐาตพฺพํ วิกเปฺปตพฺพํ วิสฺสเชฺชตพฺพํฯ โน เจ อธิเฏฺฐยฺย วา วิกเปฺปยฺย วา วิสฺสเชฺชยฺย วา, เอก

ติํเส อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภนฺเต, อกาลจีวรํ มาสาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

วิสภาเค อุปฺปเนฺน มูลจีวเร ปจฺจาสาจีวรํ อุปฺปชฺชติ, รตฺติโย จ เสสา โหนฺติ, น อกามา กาเรตพฺพํฯ

๕๐๑. มาสาติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ มาสาติกฺกเนฺต เวมติโก นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ มาสาติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี…เป…. อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี… อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี… อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี… อวินเฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี… อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี… อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มาสานติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มาสานติกฺกเนฺต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ มาสานติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๐๒. อนาปตฺติ อโนฺตมาเส อธิเฏฺฐติ, วิกเปฺปติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ , วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ตติยกถินสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๔. ปุราณจีวรสิกฺขาปทํ

๕๐๓. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุทายิสฺส ปุราณทุติยิกา ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตา โหติฯ สา อายสฺมโต อุทายิสฺส สนฺติเก อภิกฺขณํ อาคจฺฉติฯ อายสฺมาปิ อุทายี ตสฺสา ภิกฺขุนิยา สนฺติเก อภิกฺขณํ คจฺฉติฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี ตสฺสา ภิกฺขุนิยา สนฺติเก ภตฺตวิสฺสคฺคํ กโรติฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เยน สา ภิกฺขุนี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตสฺสา ภิกฺขุนิยา ปุรโต องฺคชาตํ วิวริตฺวา อาสเน นิสีทิฯ สาปิ โข ภิกฺขุนี อายสฺมโต อุทายิสฺส ปุรโต องฺคชาตํ วิวริตฺวา อาสเน นิสีทิฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี สารโตฺต ตสฺสา ภิกฺขุนิยา องฺคชาตํ อุปนิชฺฌายิฯ ตสฺส อสุจิ มุจฺจิฯ อถ โข อายสฺมา อุทายี ตํ ภิกฺขุนิํ เอตทโวจ – ‘‘คจฺฉ, ภคินิ, อุทกํ อาหร, อนฺตรวาสกํ โธวิสฺสามี’’ติฯ ‘‘อาหรยฺย , อหเมว โธวิสฺสามี’’ติ ตํ อสุจิํ เอกเทสํ มุเขน อคฺคเหสิ เอกเทสํ องฺคชาเต ปกฺขิปิฯ สา เตน คพฺภํ คณฺหิฯ ภิกฺขุนิโย เอวมาหํสุ – ‘‘อพฺรหฺมจารินี อยํ ภิกฺขุนี, คพฺภินี’’ติฯ ‘‘นาหํ, อเยฺย, อพฺรหฺมจารินี’’ติ ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อโยฺย อุทายี ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสฺสตี’’ติ! อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายิํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ,

ภควา’’ติฯ ‘‘ญาติกา เต, อุทายิ, อญฺญาติกา’’ติ? ‘‘อญฺญาติกา, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา ปาสาทิกํ วา อปาสาทิกํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๐๔. **‘‘โยปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา ปุราณจีวรํ โธวาเปยฺย วา รชาเปยฺย วา อาโกฏาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๐๕. **โยปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อตฺเถ อธิปฺเปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาติกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

ภิกฺขุนี นาม อุภโตสเงฺฆ อุปสมฺปนฺนาฯ

ปุราณจีวรํนาม สกิํ นิวตฺถมฺปิ สกิํ ปารุตมฺปิฯ

โธวาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โธตํ นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ รชาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ รตฺตํ นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ อาโกเฏหีติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สกิํ ปาณิปฺปหารํ วา มุคฺครปฺปหารํ วา ทินฺเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, ปุราณจีวรํ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา โธวาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๐๖. อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ โธวาเปติ รชาเปติ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ รชาเปติ อาโกฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี ปุราณจีวรํ อาโกฏาเปติ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย เวมติโก…เป.… อญฺญาติกาย ญาติกสญฺญี…เป.… อญฺญสฺส ปุราณจีวรํ โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ นิสีทนปจฺจตฺถรณํ โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกโตอุปสมฺปนฺนาย โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ ญาติกาย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย ญาติกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๐๗. อนาปตฺติ ญาติกาย โธวนฺติยา อญฺญาติกา ทุติยา โหติ, อวุตฺตา โธวติ, อปริภุตฺตํ โธวาเปติ, จีวรํ ฐเปตฺวา อญฺญํ ปริกฺขารํ โธวาเปติ, สิกฺขมานาย, สามเณริยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ปุราณจีวรสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. จีวรปฏิคฺคหณสิกฺขาปทํ

๕๐๘. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี สาวตฺถิยํ วิหรติฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถึ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฺปฏิกฺกนฺตา เยน อนฺธวนํ เตนุปสงฺกมิ ทิวาวิหารายฯ อนฺธวนํ อโชฺฌคาเหตฺวา อญฺญตรสฺมึ รุกฺขมูเล ทิวาวิหารํ นิสีทิฯ เตน โข ปน สมเยน โจรากตกมฺมา คาวึ วธิตฺวา มํสํ คเหตฺวา อนฺธวนํ ปวิสึสุฯ อทฺทสา โข โจรคามณิโก อุปฺปลวณฺณํ ภิกฺขุนึ อญฺญตรสฺมึ รุกฺขมูเล ทิวาวิหารํนิสินฺนํฯ ทิสฺวานสฺส เอตทโหสิ – ‘‘สเจ เม ปุตฺตภาตุกา ปสฺสิสฺสนฺติ วิเหฐิสฺสนฺติ อิมํ ภิกฺขุนิ’’นฺติ อเญฺญน มเคฺคน อคมาสิฯ อถ โข โส โจรคามณิโก มํเส ปเกฺก วรมํสานิ คเหตฺวา ปณฺณ ปุฏํ [ปเณฺณน ปุฏํ (สฺยา.)] พนฺธิตฺวา อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา อวิทูเร รุเกฺข อาลเคฺคตฺวา – ‘‘โย ปสฺสติ สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา ทินฺนํเยว หรตู’’ติ, วตฺวา ปกฺกามิฯ อโสฺสสิ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี สมาธิมฺหา วุฏฺฐหิตฺวา ตสฺส โจรคามณิกสฺส อิมํ วาจํ ภาสมานสฺสฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ตํ มํสํ คเหตฺวา อุปสฺสยํ อคมาสิฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ตํ มํสํ สมฺปาเทตฺวา อุตฺตราสเงฺคน ภณฺฑิกํ พนฺธิตฺวา เวหาสํ อพฺภุคฺคนฺตฺวา เวฬุวเน ปจฺจุฏฺฐาสิ [ปจฺจุปฏฺฐาสิ (?)]ฯ

เตน โข ปน สมเยน ภควา คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺโฐ โหติฯ อายสฺมา อุทายี โอหิยฺยโก โหติ วิหารปาโลฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี เยนายสฺมา อุทายี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ – ‘‘กหํ, ภเนฺต, ภควา’’ติ? ‘‘ปวิฏฺโฐ, ภคินิ, ภควา คามํ ปิณฺฑายา’’ติฯ ‘‘อิมํ, ภเนฺต, มํสํ ภควโต เทหี’’ติฯ ‘‘สนฺตปฺปิโต ตยา, ภคินิ, ภควา มํเสนฯ สเจ เม ตฺวํ อนฺตรวาสกํ ทเทยฺยาสิ, เอวํ อหมฺปิ สนฺตปฺปิโต ภเวยฺยํ อนฺตรวาสเกนา’’ติฯ ‘‘มยํ โข, ภเนฺต, มาตุคามา นาม กิจฺฉลาภาฯ อิทญฺจ เม อนฺติมํ ปญฺจมํ จีวรํฯ นาหํ ทสฺสามี’’ติฯ ‘‘เสยฺยถาปิ, ภคินิ, ปุริโส หตฺถึ ทตฺวา กเจฺฉ สชฺเชยฺย [วิสฺสเชฺชยฺย (สฺยา.)] เอวเมว โข ตฺวํ ภคินิ ภควโต มํสํ ทตฺวา มยิ อนฺตรวาสเก สชฺชสี’’ติ [อนฺตรวาสกํ น สชฺชสีติ (ก.), มยฺหํ อนฺตรวาสกํ วิสฺสเชฺชหีติ (สฺยา.)]ฯ อถ โข อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี อายสฺมตา อุทายินา นิปฺปีฬิยมานา อนฺตรวาสกํ ทตฺวา อุปสฺสยํ อคมาสิฯ ภิกฺขุนิโย อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา ปตฺตจีวรํปฏิคฺคณฺหนฺติโย อุปฺปลวณฺณํ ภิกฺขุนึ เอตทโวจุํ – ‘‘กหํ เต, อเยฺย, อนฺตรวาสโก’’ติ? อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ภิกฺขุนิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อโยฺย อุทายี ภิกฺขุนิยา จีวรํ

ปฏิคฺคเหสฺสติ กิจฺฉลาโภ มาตุคาโม’’ติฯ อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุทายี ภิกฺขุนิยา จีวรํ ปฏิคฺคเหสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุทายิ, ภิกฺขุนิยา จีวรํ ปฏิคฺคเหสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ , ภควา’’ติฯ ‘‘ญาติกา เต, อุทายิ, อญฺญาติกา’’ติ? ‘‘อญฺญาติกา, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคเหสฺสสิ! เนตํ โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๐๙. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคเณฺหยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๕๑๐. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู กุกฺกุจฺจายนฺตา ภิกฺขุนีนํ ปาริวตฺตกจีวรํ น ปฏิคฺคณฺหนฺติฯ ภิกฺขุนิโย อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อยฺยา อมฺหากํ ปาริวตฺตกจีวรํ น ปฏิคฺคเหสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตาสํ ภิกฺขุนีนํ อุชฺฌายนฺตีนํ ขิยฺยนฺตีนํ วิปาเจนฺตีนํฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปญฺจนฺนํ ปาริวตฺตกํ ปฏิคฺคเหตุํ – ภิกฺขุสฺส, ภิกฺขุนิยา, สิกฺขมานาย, สามเณรสฺส, สามเณริยาฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อิเมสํ ปญฺจนฺนํ ปาริวตฺตกํ ปฏิคฺคเหตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถฯ

๕๑๑. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคเณฺหยฺย, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๑๒. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาติกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

ภิกฺขุนี นาม อุภโตสเงฺฆ อุปสมฺปนฺนาฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

อญฺญตฺร ปาริวตฺตกาติ ฐเปตฺวา ปาริวตฺตกํฯ

ปฏิคฺคณฺหาติ, ปโยเค ทุกฺกฎํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถโต ปฏิคฺคหิตํ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๑๓. อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย เวมติโก จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย ญาติกสญฺญี จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

เอกโตอุปสมฺปนฺนาย หตฺถโต จีวรํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อญฺญตฺร ปาริวตฺตกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย ญาติกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๑๔. อนาปตฺติ ญาติกาย, ปาริวตฺตกํ ปริเตฺตน วา วิปุลํ, วิปุเลน วา ปริตฺตํ, ภิกฺขุ วิสฺสาสํ คณฺหาติ, ตาวกาลิกํ คณฺหาติ , จีวรํ ฐเปตฺวา อญฺญํ ปริกฺขารํ คณฺหาติ, สิกฺขมานาย, สามเณริยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

จีวรปฏิคฺคหณสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. อญฺญาตกวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ

๕๑๕. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ปโฏฺฐ [ปโฏฺฐ (สฺยา. ก.)] โหติ ธมฺมึ กถํ กาตุํฯ อถ โข อญฺญตโร เสฏฺฐิปุตฺโต เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข โส เสฏฺฐิปุตฺโต อายสฺมตา อุปนเนฺทน สกฺยปุเตฺตน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุเตฺตชิโต สมฺปหํสิโต อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘วเทยฺยาถ, ภเนฺต, เยน อโตฺถฯ ปฏิพลา มยํ อยฺยสฺสทาตุํ ยทิทํ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาร’’นฺติฯ ‘‘สเจ เม ตฺวํ, อาวุโส, ทาตุกาโมสิ, อิโต เอกํ สาฏกํ เทหี’’ติฯ ‘‘อมฺหากํ โข, ภเนฺต, กุลปุตฺตานํ กิสฺมึ วิย เอกสาฏกํ คนฺตุํฯ อาคเมหิ, ภเนฺต, ยาว ฆรํ คจฺฉามิฯ ฆรํ คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณิสฺสามิ อิโต วา สุนฺทรตร’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ เอตทโวจ ‘‘สเจ เม ตฺวํ อาวุโส ทาตุกาโมสิ อิโต เอกํ สาฏกํ เทหี’’ติฯ อมฺหากํ โข ภเนฺต กุลปุตฺตานํ กิสฺมึ วิย เอกสาฏกํ คนฺตุํ, อาคเมหิ ภเนฺต ยาว ฆรํ คจฺฉามิ, ฆรํ คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณิสฺสามิ อิโต วา สุนฺทรตรนฺติฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ เอตทโวจ ‘‘สเจ เม ตฺวํ อาวุโส ทาตุกาโมสิ, อิโต เอกํ สาฏกํ เทหี’’ติฯ อมฺหากํ โข ภเนฺต กุลปุตฺตานํ กิสฺมึ วิย เอกสาฏกํ คนฺตุํ, อาคเมหิ ภเนฺต ยาว ฆรํ คจฺฉามิ, ฆรํ คโต อิโต วา เอกํ สาฏกํ ปหิณิสฺสามิ อิโต วา สุนฺทรตรนฺติฯ ‘‘กึ ปน ตยา, อาวุโส, อทาตุกาเมน ปวาริเตน ยํ ตฺวํ ปวาเรตฺวา น เทสี’’ติฯ

อถ โข โส เสฏฺฐิปุโตฺต อายสฺมตา อุปนเนฺทน สกฺยปุเตฺตน นิปฺปีฬิยมาโน เอกํ สาฏกํ ทตฺวา อคมาสิฯ มนุสฺสา ตํ เสฏฺฐิปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ อโยฺย เอกสาฏโก อาคจฺฉสี’’ติ? อถ โข โส เสฏฺฐิปุโตฺต เตสํ มนุสฺสานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐาฯ นยิเมสํ สุกรา ธมฺมนิมนฺตนาปิ กาตุํ [นยิเม สุกรา ธมฺมนิมนฺตนายปิ กาตุํ (สฺยา.)]ฯ กถญฺหิ นาม เสฏฺฐิปุเตฺตน ธมฺมนิมนฺตนาย กยิรมา

นาย สาฎกํ คเหสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํโข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เสฎฺฐิปุตฺตํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, เสฎฺฐิปุตฺตํ จีวรํ วิญฺญาเปสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาตโก เต, อุปนนฺท, อญฺญาตโก’’ติ? ‘‘อญฺญาตโก, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาตกสฺส น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อญฺญาตกํ เสฎฺฐิปุตฺตํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๑๖. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาตกํ คหปติํ วา คหปตานิํ วา จีวรํ วิญฺญาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๕๑๗. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู สาเกตา สาวตฺถิํ ๒ อทฺธานมคฺคปฺปฎิปนฺนา โหนฺติฯ อนฺตรามเคฺค โจรา นิกฺขมิตฺวา เต ภิกฺขู อจฺฉินฺทิํสุฯ อถ โข เต ภิกฺขู – ‘‘ภควตา ปฎิกฺขิตฺตํ อญฺญาตกํ คหปติํ วา คหปตานิํ วา จีวรํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติ, กุกฺกุจฺจายนฺตา น วิญฺญาเปสุํฯ ยถานคฺคาว สาวตฺถิํ คนฺตฺวา ภิกฺขู อภิวาเทนฺติฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘สุนฺทรา โข อิเม, อาวุโส, อาชีวกา เย อิเม ภิกฺขูสุ อภิวาเทนฺตี’’ติฯ เต เอวมาหํสุ – ‘‘น มยํ, อาวุโส, อาชีวกา, ภิกฺขู มย’’นฺติฯ ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปาลิํ เอตทโวจุํ – ‘‘อิงฺฆาวุโส อุปาลิ, อิเม อนุยุญฺชาหี’’ติฯ อถ โข อายสฺมตา อุปาลินา อนุยุญฺชิยมานา เต ภิกฺขู เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข อายสฺมา อุปาลิ เต ภิกฺขู อนุยุญฺชิตฺวา ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘ภิกฺขู อิเม, อาวุโสฯ เทถ เนสํ จีวรานี’’ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู นคฺคา อาคจฺฉิสฺสนฺติ! นนุ นาม ติเณน วา ปเณฺณน วา ปฎิจฺฉาเทตฺวา อาคนฺตพฺพ’’นฺติฯ อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อจฺฉินฺนจีวรสฺส วา นฎฺฐจีวรสฺส วา อญฺญาตกํ คหปติํ วา คหปตานิํ วา จีวรํ วิญฺญาเปตุํฯ ยํ อาวาสํ ปฐมํ อุปคจฺฉติ, สเจ ตตฺถ โหติ สงฺฆสฺส วิหารจีวรํ วา อุตฺตรตฺถรณํ วา ภูมตฺถรณํ วา ภิสิจฺฉวิ วา, ตํ คเหตฺวา ปารุปิตุํ ลภิตฺวา โอทหิสฺสามี’’ติ ฯ โน เจ โหติ สงฺฆสฺส วิหารจีวรํ วา อุตฺตรตฺถรณํ วา ภุมตฺถรณํ วา ภิสิจฺฉวิ วา ติเณน วา ปเณฺณน วา ปฎิจฺฉาเทตฺวา อาคนฺตพฺพํ; น เตฺวว นเคฺคน อาคนฺตพฺพํฯ โย อาคเจฺฉยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๑๘. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาตกํ คหปติํ วา คหปตานิํ วา จีวรํ วิญฺญาเปยฺย, อญฺญตฺร สมยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ตตฺถายํ สมโย – อจฺฉินฺนจีวโร วา โหติ ภิกฺขุ นฎฺฐจีวโร วาฯ อยํ ตตฺถ สมโย**’’ติฯ

๕๑๙. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺโธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานีนาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

อญฺญตฺร สมยาติ ฐเปตฺวา สมยํฯ

อจฺฉินฺนจีวโร นาม ภิกฺขุสฺส จีวรํ อจฺฉินฺนํ โหติ ราชูหิ วา โจเรหิ วา ธุตฺเตหิ วา, เยหิ เกหิจิ วา อจฺฉินฺนํ โหติฯ

นฏฺฐจีวโรนาม ภิกฺขุสฺส จีวรํ อคฺคินา วา ทฑฺฒํ โหติ, อุทเกน วา วุฬฺหํ โหติ, อุนฺทูเรหิ วา อุปจิกาหิ วา ขายิตํ โหติ, ปริโภคชิณฺณํ วา โหติฯ

อญฺญตฺร สมยา วิญฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วาปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว , นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ อญฺญาตกํ คหปติกํ, อญฺญตฺร สมยา วิญฺญาปิตํ, นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๒๐. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อญฺญตฺร สมยา, จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก, อญฺญตฺร สมยา, จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี, อญฺญตฺร สมยา, จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๒๑. อนาปตฺติ สมเย, ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อญฺญาตกวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. ตตุตฺตริสิกฺขาปทํ

๕๒๒. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อจฺฉินฺนจีวรเก ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘‘ภควตา, อาวุโส, อนุญฺญาตํ – ‘อจฺฉินฺนจีวรสฺส วา นฏฺฐจีวรสฺส วา อญฺญาตกํ คหปตึ วา คหปตานึ วา จีวรํ วิญฺญาเปตุํ’; วิญฺญาเปถ, อาวุโส, จีวร’’นฺติฯ ‘‘อลํ, อาวุโส, ลทฺธํ อเมฺหหิ จีวร’’นฺติฯ ‘‘มยํ อายสฺมนฺตานํ วิญฺญาเปมา’’ติฯ ‘‘วิญฺญาเปถ, อาวุโส’’ติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุํ – ‘‘อจฺฉินฺนจีวรกา, อาวุโส, ภิกฺขู อาคตาฯ เทถ เนสํ จีวรานี’’ติ, พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสุํฯ

เตน โข ปนสมเยน อญฺญตโร ปุริโส สภายํ นิสินฺโน อญฺญตรํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘‘อจฺฉินฺน จีวรกา อโยฺย ภิกฺขู อาคตาฯ เตสํ มยา จีวรํ ทินฺน’’นฺติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘มยาปิ ทินฺน’’นฺติฯ อปโรปิ เอวมาห – ‘‘มยาปิ ทินฺน’’นฺติฯ เต อุชฺฌายนฺติขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสนฺติ, ทุสฺสวาณิชฺชํ วา สมณา สกฺยปุตฺติยา กริสฺสนฺติ, ปคฺคาหิกสาลํ [ปฏฺคฺคาหิกสาลํ (?)]วา ปสาเรสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ จีวรํ วิญฺญาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๒๓. **‘‘ตญฺเจ อญฺญาตโก คหปติ วา คหปตานี วา พหูหิ จีวเรหิ อภิหฏฺฐุํ ปวาเรยฺย สนฺตรุตฺตรปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตโต จีวรํ สาทิตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ สาทิเยยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๒๔. **ตญฺเจ**ติ อจฺฉินฺนจีวรกํ ภิกฺขุํฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺโธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานีนาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

พหูหิ จีวเรหีติ พหุเกหิ จีวเรหิฯ

อภิหฏฺฐุํ ปวาเรยฺยาติ ยาวตกํ อิจฺฉสิ ตาวตกํ คณฺหาหีติฯ

สนฺตรุตฺตรปรมํ เตน ภิกฺขุนา ตโต จีวรํ สาทิตพฺพนฺติ สเจ ตีณิ นฏฺฐานิ โหนฺติ เทฺว สาทิตพฺพานิ, เทฺว นฏฺฐานิ เอกํ สาทิตพฺพํ, เอกํ นฏฺฐํ น กิญฺจิ สาทิตพฺพํฯ

ตโต เจ อุตฺตริ สาทิเยยฺยาติ ตตุตฺตริ วิญฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ อญฺญาตกํคหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา ตตุตฺตริ วิญฺญาปิตํนิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๒๕. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี ตตุตฺตริ จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ตตุตฺตริ จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ตตุตฺตริ จีวรํ วิญฺญาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๒๖. อนาปตฺติ – ''เสสกํ อาหริสฺสามี''ติ หรโนฺต คจฺฉติ, ''เสสกํ ตุเยฺหว โหตู''ติ เทนฺติ, น อจฺฉินฺนการณา เทนฺติ, น นฏฺฐการณา เทนฺติ, ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ตตุตฺตริสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํฯ

๘. อุปกฺขฏสิกฺขาปทํ

๕๒๗. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส ปชาปตึ เอตทโวจ – ''อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี''ติฯ อโสฺสสิ โข อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสสฺส อิมํ วาจํ ภาสมานสฺสฯ อถ โข โส ภิกฺขุ เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ''มหาปุโญฺญสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปนนฺท, อมุกสฺมึ โอกาเส อญฺญตโร ปุริโส ปชาปตึ เอตทโวจ – ''อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี'''ติฯ ''อตฺถาวุโส, มํ โส อุปฏฺฐาโก''ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เยน โส ปุริโส เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ปุริสํ เอตทโวจ – ''สจฺจํ กิร มํ ตฺวํ, อาวุโส, จีวเรน อจฺฉาเทตุกาโมสี''ติ? ''อปิ เมยฺย, เอวํ โหติ – 'อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี'''ติฯ ''สเจ โข มํ ตฺวํ, อาวุโส, จีวเรน อจฺฉาเทตุกาโมสิ, เอวรูเปน จีวเรน อจฺฉาเทหิฯ กฺยาหํ เตน อจฺฉโนฺนปิ กริสฺสามิ ยาหํ น ปริภุญฺชิสฺสามี''ติฯ

อถ โข โส ปุริโส อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ''มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐาฯ นยิเม สุกรา จีวเรน อจฺฉาเทตุํฯ กถญฺหิ นาม อโยฺย อุปนโนฺท มยา ปุเพฺพ อปฺปวาริโต มํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี''ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปุริสสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ …เป.… ''สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชสี''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ ''ญาตโก เต, อุปนนฺท, อญฺญาตโก''ติ? ''อญฺญาตโก, ภควา''ติฯ ''อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาตกสฺส น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกํ คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๒๘. ''ภิกฺขุํ ปเนว อุทฺทิสฺส อญฺญาตกสฺส คหปติสฺส วา คหปตานิยา วา จีวรเจตาปนฺนํ [จีวรเจตาปนํ (สฺยา.)] อุปกฺขฏํ โหติ – 'อิมินา จีวรเจตาปเนฺนน จีวรํ เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี'ติ; ตตฺร เจ โส ภิกฺขุ ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺย – 'สาธุ วต มํ อายสฺมา อิมินา จีวรเจตาปเนฺนน เอวรูปํ

วา เอวรูปํ วา จีวรํ เจตาเปตฺวา อจฺฉาเทหี’ติ, กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทาย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”นฺติฯ

๕๒๙. ***ภิกฺขุํ ปเนว อุทฺทิสฺสา***ติ *ภิกฺขุ*สฺสตฺถาย, *ภิกฺขุํ* อารมฺมณํ กริตฺวา, *ภิกฺขุํ* อจฺฉาเทตุกาโมฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺโธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานีนาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

จีวรเจตาปนฺนํ นาม หิรญฺญํ วา สุวณฺณํ วา มุตฺตา วา มณิ วา ปวาโฬ วา ผลิโก วา ปฏโก วา สุตฺตํ วา กปฺปาโส วาฯ

อิมินา จีวรเจตาปเนฺนนาติ ปจฺจุปฏฺฐิเตนฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทสฺสามีติ ทสฺสามิฯ

ตตฺร เจ โส *ภิกฺขู*ติ ยํ *ภิกฺขุํ* อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อุปกฺขฏํ โหติ โส *ภิกฺขุ*ฯ

ปุเพฺพ อปฺปวาริโตติ ปุเพฺพ อวุโตฺต โหติ – ‘‘กีทิเสน เต, ภเนฺต, จีวเรน อโตฺถ, กีทิสํ เต จีวรํ เจตาเปมี’’ติ?

อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปสงฺกมิตฺวา ฯ

จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺยาติ อายตํ วา โหตุ วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

อิมินา จีวรเจตาปเนฺนนาติ ปจฺจุปฏฺฐิเตนฯ

เอวรูปํ วา เอวรูปํ วาติฯ อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทหีติ ทเชฺชหิฯ

กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทายาติ สาธตฺถิโก [สาธุตฺถิโก (สฺยา.)]มหคฺฆตฺถิโกฯ ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา เจตาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกํ คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปนฺนํ

นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๓๐. อญฺญาตเกอญฺญาตกสญฺญี ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกํ อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๓๑. อนาปตฺติ ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, มหคฺฆํ เจตาเปตุกามสฺส อปฺปคฺฆํ เจตาเปติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อุปกฺขฏสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํฯ

๙. ทุติยอุปกฺขฏสิกฺขาปทํ

๕๓๒. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’ติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘อหมฺปิ อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’ติฯ อโสฺสสิ โข อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ เตสํ ปุริสานํ อิมํ กถาสลฺลาปํฯ อถ โข โส ภิกฺขุ เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘มหาปุโญฺญสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปนนฺทฯ อมุกสฺมิํ โอกาเสอญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ปุริสํ เอตทโวจ – ‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’ติฯ โสปิ เอวมาห – ‘อหมฺปิ อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’’ติฯ ‘‘อตฺถาวุโส, มํ เต อุปฏฺฐากา’’ติฯ

อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เยน เต ปุริสา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ปุริเส เอตทโวจ – ‘‘สจฺจํ กิร มํ ตุเมฺห, อาวุโส, จีวเรหิ อจฺฉาเทตุกามาตฺถา’’ติ? ‘‘อปิ นยฺย, เอวํ โหติ – ‘อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรหิ อจฺฉาเทสฺสามา’’’ติฯ ‘‘สเจ โข มํ ตุเมฺห , อาวุโส, จีวเรหิ อจฺฉาเทตุกามาตฺถ, เอวรูเปน จีวเรน อจฺฉาเทถ, กฺยาหํ เตหิ อจฺฉโนฺนปิ กริสฺสามิ, ยานาหํ น ปริภุญฺชิสฺสามี’’ติ ฯ อถ โข เต ปุริสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฏฺฐาฯ นยิเม สุกรา จีวเรหิ อจฺฉาเทตุํฯ กถญฺหิ นาม อโยฺย อุปนโนฺท อเมฺหหิ ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติ!

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ ปุริสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาตกา เต, อุปนนฺท, อญฺญาตกา’’ติ? ‘‘อญฺญาตกา, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาต

โก, โมฆปุริส, อญฺญาตกานํ น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตเก คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๓๓. **“*ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺส อุภินฺนํ อญฺญาตกานํ คหปตีนํ วา คหปตานีนํ วา ปเจฺจกจีวรเจตาปนฺนานิ อุปกฺขฏานิ โหนฺติ – ‘อิเมหิ มยํ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหิ ปเจฺจกจีวรานิ เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ *ภิกฺขุํ* จีวเรหิ อจฺฉาเทสฺสามา’ติ ; ตตฺร เจ โส *ภิกฺขุ* ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺย – ‘สาธุ วต มํ อายสฺมโนฺต อิเมหิ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหิ เอวรูปํ วา เอวรูปํ วา จีวรํ เจตาเปตฺวา อจฺฉาเทถ, อุโภว สนฺตา เอเกนา’ติ, กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทาย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”**นฺติฯ

๕๓๔. ***ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺสา**ติ *ภิกฺขุ*สฺสตฺถาย, *ภิกฺขุํ* อารมฺมณํ กริตฺวา, *ภิกฺขุํ* อจฺฉาเทตุกามาฯ

อุภินฺนนฺติทฺวินฺนํฯ

อญฺญาตกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

คหปตี นาม เย เกจิ อคาร อชฺฌาวสนฺติฯ

คหปตานิโย นาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสนฺติฯ

จีวรเจตาปนฺนานิ นาม หิรญฺญา วา สุวณฺณา วา มุตฺตา วา มณี วา ปวาฬา วา ผลิกา วา ปฏกา วา สุตฺตา วา กปฺปาสา วาฯ

อิเมหิ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหิติ ปจฺจุปฏฺฐิเตหิฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทสฺสามาติ ทสฺสามฯ

ตตฺร เจ โส *ภิกฺขุ*ติ ยํ *ภิกฺขุํ* อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนานิ อุปกฺขฏานิ โหนฺติ โส *ภิกฺขุ*ฯ

ปุเพฺพ อปฺปวาริโตติ ปุเพฺพ อวุโตฺต โหติ – “กีทิเสน เต, ภเนฺต, จีวเรน อโตฺถ, กีทิสํ เต จีวรํ เจตาเปมา”ติฯ

อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปสงฺกมิตฺวาฯ

จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺยาติ อายตํ วา โหตุ วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

อิเมหิ ปเจฺจกจีวรเจตาปเนฺนหีติ ปจฺจุปฏฺฐิเตหิฯ

เอวรูปํ วา เอวรูปํ วาติ อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วาฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทถาติ ทเชฺชถฯ

อุโภว สนฺตา เอเกนาติ เทฺวปิ ชนา เอเกนฯ

กลฺยาณกมฺยตํ อุปาทายาติ สาธตฺถิโก มหคฺฆตฺถิโกฯ

ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา สณฺหํ วา เจตาเปนฺติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตเก คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปนฺนํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๓๕. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติเก อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเก อญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๓๖. อนาปตฺติ – ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, มหคฺฆํ เจตาเปตุกามานํ อปฺปคฺฆํ เจตาเปติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ทุติยอุปกฺขฏสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํฯ

๑๐. ราชสิกฺขาปทํ

๕๓๗. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส อุปฏฺฐาโก มหามโตฺต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส ทูเตน จีวรเจตาปนฺนํ ปาเหสิ – ‘‘อิมินา จีวรเจตาปเนฺนน จีวรํ เจตาเปตฺวา อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทหี’’ติฯ อถ โข โส ทูโต เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ โข, ภเนฺต, อายสฺมนฺตํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํฯ ปฏิคฺคณฺหาตุ อายสฺมา จีวรเจตาปนฺน’’นฺติฯ เอวํ วุเตฺตอายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ตํ ทูตํ เอตทโวจ – ‘‘น โข มยํ, อาวุโส, จีวรเจตาปนฺนํ ปฏิคฺคณฺหาม, จีวรญฺจ โข มยํ ปฏิคฺคณฺหาม กาเลน กปฺปิย’’นฺติฯ เอวํ วุเตฺต โส ทูโต อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อตฺถิ ปนายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติ ? เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร อุปาสโก อารามํ อคมาสิ เกนจิเทว กรณีเยนฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ตํ ทูตํ

เอตทโวจ – ‘‘เอโส โข, อาวุโส, อุปาสโก ภิกฺขูนํ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติฯ อถ โข โส ทูโต ตํ อุปาสกํ สญฺญาเปตฺวา เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘ยํ โข, ภเนฺต, อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสิ สญฺญโตฺต โส มยาฯ อุปสงฺกมตุ อายสฺมา กาเลน, จีวเรน ตํ อจฺฉาเทสฺสตี’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน โส มหามโตฺต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ปริภุญฺชตุ อโยฺย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยํ อเยฺยน ตํ จีวรํ ปริภุตฺต’’นฺติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ตํ อุปาสกํ น กิญฺจิ อวจาสิฯ ทุติยมฺปิ โข โส มหามโตฺต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ปริภุญฺชตุ อโยฺย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยํ อเยฺยน ตํ จีวรํ ปริภุตฺต’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ตํ อุปาสกํ น กิญฺจิ อวจาสิฯ ตติยมฺปิ โข โส มหามโตฺต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ปริภุญฺชตุ อโยฺย ตํ จีวรํ, อิจฺฉาม มยํ อเยฺยน ตํ จีวรํ ปริภุตฺต’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน เนคมสฺส สมโย โหติฯ เนคเมน จ กติกา กตา โหติ – ‘‘โย ปจฺฉา อาคจฺฉติ ปญฺญาสํ พโทฺธ’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เยน โส อุปาสโก เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อุปาสกํ เอตทโวจ – ‘‘อโตฺถ เม, อาวุโส, จีวเรนา’’ติฯ ‘‘อชฺชโณฺห, ภเนฺต , อาคเมหิ, อชฺช เนคมสฺส สมโยฯ เนคเมน จ กติกา กตา โหติ – ‘โย ปจฺฉา อาคจฺฉติ ปญฺญาสํ พโทฺธ’’’ติฯ ‘‘อเชฺชว เม, อาวุโส, จีวรํ เทหี’’ติ โอวฎฺฎิกาย ปรามสิฯ อถ โข โส อุปาสโก อายสฺมตา อุปนเนฺทน สกฺยปุเตฺตน นิปฺปีฬิยมาโน อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส จีวรํ เจตาเปตฺวา ปจฺฉา อคมาสิฯ มนุสฺสา ตํ อุปาสกํ เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อโยฺย, ปจฺฉา อาคโต, ปญฺญาสํ ชีโนสี’’ติฯ

อถ โข โส อุปาสโก เตสํ มนุสฺสานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฎฺฐา ฯ นยิเมสํสุกรํ เวยฺยาวจฺจมฺปิ กาตุํฯ กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภเนฺต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสฺสตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภเนฺต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภเนฺต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสี’’ติ ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อุปาสเกน – ‘อชฺชโณฺห, ภเนฺต, อาคเมหี’ติ วุจฺจมาโน นาคเมสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๓๘. ‘‘ภิกฺขุํ ปเนว อุทฺทิสฺส ราชา วา ราชโภโคฺค วา พฺราหฺมโณ วา คหปติโก วา ทูเตน จีวรเจตาปนฺนํ ปหิเณยฺย – ‘อิมินา จีวรเจตาปเนฺนน จีวรํ เจตาเปตฺวา อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ จีวเรน อจฺฉาเทหี’ติฯ โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘อิทํ โข, ภเนฺต, อายสฺมนฺตํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํ, ปฎิคฺคณฺหาตุ อายสฺมา จีวรเจตาปนฺน’นฺติ, เตน ภิกฺขุนา โส ทูโต เอวมสฺส วจนีโย – ‘น โข มยํ, อาวุโส, จีวรเจตาปนฺนํ ปฎิคฺคณฺหามฯ จีวรญฺจ โข มยํ ปฎิคฺคณฺหาม, กาเลน กปฺปิย’นฺติฯ โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ

เอวํ วเทยฺย – ‘อตฺถิ ปนายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโร’ติ, จีวรตฺถิเกน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เวยฺยาวจฺจกโร นิทฺทิสิตโพฺพ อารามิโก วา อุปาสโก วา – ‘เอโส โข, อาวุโส, ภิกฺขูนํ เวยฺยาวจฺจกโร’ติฯ โส เจ ทูโต ตํ เวยฺยาวจฺจกรํ สญฺญาเปตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘ยํ โข, ภนฺเต, อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสิ สญฺญโตฺต โส มยา, อุปสงฺกมตุ อายสฺมา กาเลน, จีวเรน ตํ อจฺฉาเทสฺสตี’ติ, จีวรตฺถิเกน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เวยฺยาวจฺจกโร อุปสงฺกมิตฺวา ทฺวตฺติกฺขตฺตุํ โจเทตโพฺพ สาเรตโพฺพ – ‘อโตฺถ เม, อาวุโส, จีวเรนา’ติฯ ทฺวตฺติกฺขตฺตุํ โจทยมาโน สารยมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ อภินิปฺผาเทยฺย, จตุกฺขตฺตุํ ปญฺจกฺขตฺตุํ ฉกฺขตฺตุปรมํ ตุณฺหีภูเตน อุทฺทิสฺส ฐาตพฺพํฯ จตุกฺขตฺตุํ ปญฺจกฺขตฺตุํ ฉกฺขตฺตุปรมํ ตุณฺหีภูโต อุทฺทิสฺส ติฎฺฐมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; ตโต เจ อุตฺตริ วายมมาโน ตํ จีวร อภินิปฺผาเทยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ โน เจ อภินิปฺผาเทยฺย, ยตสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํ, ตตฺถ สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘ยํ โข ตุเมฺห อายสฺมโนฺต ภิกฺขุํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ ปหิณิตฺถ, น ตํ ตสฺส ภิกฺขุโน กิญฺจิ อตฺถํ อนุโภติ, ยุญฺชนฺตายสฺมโนฺต สกํ, มา โว สกํ วินสฺสา’ติ, อยํ ตตฺถ สามีจี’’ติฯ

๕๓๙. ***ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺสา**ติ ภิกฺขุสฺสตฺถาย, ภิกฺขุํ อารมฺมณํ กริตฺวา , ภิกฺขุํ อจฺฉาเทตุกาโมฯ

ราชา นาม โย โกจิ รชฺชํ กาเรติฯ

ราชโภโคฺคนาม โย โกจิ รโญฺญ ภตฺตเวตนาหาโรฯ

พฺราหฺมโณนาม ชาติยา พฺราหฺมโณฯ

คหปติโกนาม ฐเปตฺวา ราชํ ราชโภคฺคํ พฺราหฺมณํ อวเสโส คหปติโก นามฯ

จีวรเจตาปนฺนํ นาม หิรญฺญํ วา สุวณฺณํ วา มุตฺตา วา มณิ วาฯ

อิมินา จีวรเจตาปเนฺนนาติ ปจฺจุปฎฺฐิเตนฯ

เจตาเปตฺวาติ ปริวเตฺตตฺวาฯ

อจฺฉาเทหีติ ทเชฺชหิฯ

โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘‘อิทํ โข, ภเนฺต, อายสฺมนฺตํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํฯ ปฎิคฺคณฺหาตุ อายสฺมา จีวรเจตาปนฺน’’นฺติ, เตน ภิกฺขุนา โส ทูโต เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘น โข มยํ, อาวุโส, จีวรเจตาปนฺนํ ปฎิคฺคณฺหามฯ จีวรญฺจ โข มยํ ปฎิคฺคณฺหาม, กาเลน กปฺปิย’’นฺติฯ โส เจ ทูโต ตํ ภิกฺขุํ เอวํ วเทยฺย – ‘‘อตฺถิ ปนายสฺมโต โกจิ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติ? จีวรตฺถิเกน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เวยฺยาวจฺจกโร นิทฺทิสิตโพฺพ อารามิโก วา อุปาสโก วา – ‘‘เอโส โข, อาวุโส , ภิกฺขูนํ เวยฺยาวจฺจกโร’’ติฯ น วตฺตโพฺพ – ‘‘ตสฺส เทหีติ วา, โส วา นิกฺขิปิสฺสติ, โส วา ปริวเตฺตสฺสติ, โส วา เจตาเปสฺสตี’’ติฯ

โส เจ ทูโต ตํ เวยฺยาวจฺจกรํสญฺญาเปตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทยฺย – ‘‘ยํ โข, ภเนฺต, อายสฺมา เวยฺยาวจฺจกรํ นิทฺทิสิ สญฺญตฺโต โส มยาฯ อุปสงฺกมตุ อายสฺมา กาเลน, จีวเรน ตํ อจฺฉาเทสฺสตี’’ติ, จีวรตฺถิเกน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เวยฺยาวจฺจกโร อุปสงฺกมิตฺวา ทฺวตฺติกฺขตฺตุํ โจเทตโพฺพ สาเรตโพฺพ – ‘‘อโตฺถ เม, อาวุโส, จีวเรนา’’ติฯ น วตฺตโพฺพ – ‘‘เทหิ เม จีวรํ, อาหร เม จีวรํ, ปริวเตฺตหิ เม จีวรํ, เจตาเปหิ เม จีวร’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ ตติยมฺปิ วตฺตโพฺพฯ สเจ อภินิปฺผาเทติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ อภินิปฺผาเทติ, ตตฺถ คนฺตฺวา ตุณฺหีภูเตน อุทฺทิสฺส ฐาตพฺพํฯ น อาสเน นิสีทิตพฺพํฯ น อามิสํ ปฏิคฺคเหตพฺพํฯ น ธโมฺม ภาสิตโพฺพฯ ‘‘กิํ การณา อาคโตสี’’ติ ปุจฺฉิยมาโน ‘‘ชานาหิ, อาวุโส’’ติ วตฺตโพฺพฯ สเจ อาสเน วา นิสีทติ , อามิสํ วา ปฏิคฺคณฺหาติ, ธมฺมํ วา ภาสติ, ฐานํ ภญฺชติฯ ทุติยมฺปิ ฐาตพฺพํฯ ตติยมฺปิ ฐาตพฺพํฯ จตุกฺขตฺตุํ โจเทตฺวา จตุกฺขตฺตุํ ฐาตพฺพํฯ ปญฺจกฺขตฺตุํ โจเทตฺวา ทฺวิกฺขตฺตุํ ฐาตพฺพํฯ ฉกฺขตฺตุํ โจเทตฺวา น ฐาตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ วายมมาโน ตํ จีวรํ อภินิปฺผาเทติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม , ภเนฺต, จีวรํ อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อภินิปฺผาทิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

โน เจ อภินิปฺผาเทยฺย, ยตสฺส จีวรเจตาปนฺนํ อาภตํ ตตฺถ สามํ วา คนฺตพฺพํ ทูโต วา ปาเหตโพฺพ – ‘‘ยํ โข ตุเมฺห อายสฺมโนฺต ภิกฺขุํ อุทฺทิสฺส จีวรเจตาปนฺนํ ปหิณิตฺถ น ตํ ตสฺส ภิกฺขุโน กิญฺจิ อตฺถํ อนุโภติฯ ยุญฺชนฺตายสฺมโนฺต สกํ, มา โว สกํ วินสฺสา’’ติฯ

อยํ ตตฺถ สามีจีติ อยํ ตตฺถ อนุธมฺมตาฯ

๕๔๐. อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อติเรกสญฺญี อภินิปฺผาเทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน เวมติโกอภินิปฺผาเทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อติเรกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อูนกสญฺญี อภินิปฺผาเทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน อูนกสญฺญี อนาปตฺติฯ

๕๔๑. อนาปตฺติ – ติกฺขตฺตุํ โจทนาย, ฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน, อูนกติกฺขตฺตุํ โจทนาย, อูนกฉกฺขตฺตุํ ฐาเนน, อโจทิยมาโน เทติ, สามิกา โจเทตฺวา เทนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ราชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํฯ

กถินวโคฺค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อุพฺภตํ กถินํ ตีณิ, โธวนญฺจ ปฏิคฺคโห;

อณฺญาตกานิ ตีเณว, อุภินฺนํ ทูตเกน จาติฯ

๒. โกสิยวคฺค

๑. โกสิยสิกฺขาปทํ

๕๔๒. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา อาฬวิยํ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเยฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วทนฺติ – ‘‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุ’’นฺติฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา อเมฺห อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ – ‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุ’นฺติ! อมฺหากมฺปิ อลาภา, อมฺหากมฺปิ ทุลฺลทฺธํ, เย มยํ อาชีวสฺส เหตุ ปุตฺตทารสฺส การณา พหู ขุทฺทเก ปาเณ สงฺฆาตํ อาปาเทมา’’ติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ – ‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุ’’’นฺติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทถ – ‘พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํกาตุ’’’นฺติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, โกสิยการเก อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขถ – พหู, อาวุโส, โกสการเก ปจถ, อมฺหากมฺปิ ทสฺสถ, มยมฺปิ อิจฺฉาม โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ กาตุนฺติฯ เนตํ , โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๔๓. **‘‘โย ปน *ภิกฺขุ* โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๔๔. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การาเปยฺยาติ เอเกนปิ โกสิยํสุนา มิสฺสิตฺวา กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, โกสิยมิสฺสกํ สนฺถตํ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๔๕. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๔๖. อนาปตฺติ วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสิํ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

โกสิยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํฯ

๒. สุทฺธกาฬกสิกฺขาปทํ

๕๔๗. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปนฺติฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหี กามโภคิโน’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๔๘. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๔๙. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

กาฬกํ นาม เทฺว กาฬกานิ – ชาติยา กาฬกํ วา รชนกาฬกํ วาฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การาเปยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ …เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๕๐. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๕๑. อนาปตฺติ วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสึ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

สุทฺธกาฬกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. เทฺวภาคสิกฺขาปทํ

๕๕๒. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ‘‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปตุ’’นฺติ, เต โถกํเยว โอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺวา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปนฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู โถกํเยว โอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺวา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, โถกํเยว โอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺวา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหินาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, โถกํเยวโอทาตํ อเนฺต อาทิยิตฺวา ตเถว สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ สนฺถตํ การาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๕๓. **‘‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การยมาเนน เทฺว ภาคา สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ อาทาตพฺพา ตติยํ โอทาตานํ จตุตฺถํ โคจริยานํ ฯ อนาทา เจ ภิกฺขุ เทฺว ภาเค สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตติยํ โอทาตานํ จตุตฺถํ โคจริยานํ นวํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๕๔. **นวํ**นาม กรณํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การยมาเนนาติ กโรเนฺต วา การาเปเนฺต วาฯ

เทฺว ภาคา สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ อาทาตพฺพาติ ธารยิตฺวา เทฺว ตุลา อาทาตพฺพาฯ

ตติยํ โอทาตานนฺติ ตุลํ โอทาตานํฯ

จตุตฺถํ โคจริยานนฺติ ตุลํ โคจริยานํฯ

อนาทา เจ ภิกฺขุ เทฺว ภาเค สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตติยํ โอทาตานํ จตุตฺถํ โคจริยานนฺติฯ อนาทิยิตฺวา เทฺว ตุเล สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตุลํ โอทาตานํ ตุลํ โคจริยานํ นวํ สนฺถตํ กโรติ วา การาเปติ วา ปโยเค ทุกฺกฏํ, ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม,

ภเนฺต, สนฺถตํ อนาทิยิตฺวา เทฺว ตุเล สุทฺธกาฬกานํ เอฬกโลมานํ ตุลํ โอทาตานํ ตุลํ โคจริยานํ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ททเยฺยาติ…เป.… ททเยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๕๕. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๕๖. อนาปตฺติ ตุลํ โอทาตานํ ตุลํ โคจริยานํ อาทิยิตฺวา กโรติ, พหุตรํ โอทาตานํ พหุตรํ โคจริยานํ อาทิยิตฺวา กโรติ, สุทฺธํ โอทาตานํ สุทฺธํ โคจริยานํ อาทิยิตฺวา กโรติ, วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสึ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เทฺวภาคสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตติยํฯ

๔. ฉพฺพสฺสสิกฺขาปทํ

๕๕๗. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปนฺติฯ เต ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ – ‘‘เอฬกโลมานิ เทถฯ เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’ติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’’ติ! อมฺหากํ ปน สกึ กตานิ สนฺถตานิ ปญฺจปิ ฉปิ วสฺสานิ โหนฺติ, เยสํ โน ทารกา อุหทนฺติปิ อุมฺมิหนฺติปิ อุนฺทูเรหิปิ ขชฺชนฺติฯ อิเม ปน สมณา สกฺยปุตฺติยา อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ – ‘‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’ติ!

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํกิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา อนุวสฺสํ สนฺถตํ การาเปสฺสนฺติ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสนฺติ – ‘เอฬกโลมานิ เทถ, เอฬกโลเมหิ อโตฺถ’ติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๕๘. **‘‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การาเปตฺวา ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพํฯ โอเรน เจ ฉนฺนํ วสฺสานํ ตํ สนฺถตํ วิสฺสเชฺชตฺวา วา อวิสฺสเชฺชตฺวา วา อญฺญํ นวํ สนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๕๕๙. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ โกสมฺพิยํ คิลาโน โหติฯ ญาตกา ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก ทูตํ ปาเหสุํ – ‘‘อาคจฺฉตุ, ภทนฺโต มยํ อุปฏฺฐหิสฺสามา’’ติฯ ภิกฺขูปิ เอวมาหํสุ – ‘‘คจฺฉาวุโส, ญาตกา ตํ อุปฏฺฐหิสฺสนฺตี’’ติฯ โส เอวมาห – ‘‘ภควตา, อาวุโส, สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การาเปตฺวา ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพ’นฺติฯ อหญฺจมฺหิ คิลาโน, น สโกฺกมิ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ มยฺหญฺจ วินา สนฺถตา น ผาสุ โหติฯ นาหํ คมิสฺสามี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, คิลานสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุติํ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน , ภิกฺขเว, ทาตพฺพาฯ เตน คิลาเนน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘อหํ, ภเนฺต, คิลาโนฯ น สโกฺกมิ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โสหํ, ภเนฺต, สงฺฆํ สนฺถตสมฺมุติํ ยาจามี’ติฯ ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๕๖๐. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ สนฺถตสมฺมุติํ ยาจติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุติํ ทเทยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆ ฯ อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ คิลาโนฯ น สโกฺกติ สนฺถตํ อาทาย ปกฺกมิตุํฯ โส สงฺฆํ สนฺถตสมฺมุติํ ยาจติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุติํ เทติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุติยา ทานํ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทินฺนา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สนฺถตสมฺมุติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๖๑. **‘‘นวํ ปน ภิกฺขุนา สนฺถตํ การาเปตฺวา ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพํฯ โอเรน เจ ฉนฺนํ วสฺสานํ ตํ สนฺถตํ วิสฺสเชฺชตฺวา วา อวิสฺสเชฺชตฺวา วา อญฺญํ นวํ สนฺถตํ การาเปยฺย, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา , นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๖๒. **นวํ**นาม กรณํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การาเปตฺวาติ กริตฺวา วา การาเปตฺวา วาฯ

ฉพฺพสฺสานิ ธาเรตพฺพนฺติ ฉพฺพสฺสปรมตา ธาเรตพฺพํฯ

โอเรน เจ ฉนฺนํ วสฺสานนฺติ อูนกฉพฺพสฺสานิฯ

ตํ สนฺถตํ วิสฺสชฺเชตฺวาติ อเญฺญสํ ทตฺวาฯ

อวิสฺสชฺเชตฺวาติน กสฺสจิ ทตฺวาฯ

อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยาติ ฐเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมุตึ อญฺญํ นวํ สนฺถตํ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, สนฺถตํ อูนกฉพฺพสฺสานิ การาปิตํ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๖๓. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

๕๖๔. อนาปตฺติ ฉพฺพสฺสานิ กโรติ, อติเรกฉพฺพสฺสานิ กโรติ, อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อเญฺญน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ , วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสึ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, ภิกฺขุสมฺมุติยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ฉพฺพสฺสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. นิสีทนสนฺถตสิกฺขาปทํ

๕๖๕. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ อถ โข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อิจฺฉามหํ, ภิกฺขเว, เตมาสํ ปฏิสลฺลียิตุํฯ นมฺหิ เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนา’’ติฯ ‘‘เอวํ, ภเนฺต,’’ติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา นาสฺสุธ โกจิ ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยา สเงฺฆน กติกา กตา โหติ – ‘‘อิจฺฉตาวุโส, ภควา เตมาสํ ปฏิสลฺลียิตุํฯ น ภควา เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ , อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ โย ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ โส ปาจิตฺติยํ เทสาเปตโพฺพ’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปเสโน วงฺคนฺตปุโตฺต, สปริโส เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคนฺตุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ ปฏิสโมฺมทิตุํฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘กจฺจิ โว, อุปเสน, ขมนียํ กจฺจิ ยาปนียํ, กจฺจิตฺถ อปฺปกิลมเถน อทฺธานํ อาคตา’’ติ? ‘‘ขมนียํ , ภควา, ยาปนียํ, ภควาฯ อปฺปกิลมเถน จ มยํ, ภเนฺต, อทฺธานํ อาคตา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุปเสนสฺส วงฺคนฺตปุตฺตสฺส สทฺธิวิหาริโก ภิกฺขุ ภควโต อวิทูเร นิสิโนฺน โหติฯ อถ โข ภควาตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘มนาปานิ เต, ภิกฺขุ, ปํสุกูลานี’’ติ? ‘‘น โข เม, ภเนฺต, มนาปานิ ปํสุกูลานี’’ติฯ ‘‘กิสฺส ปน ตฺวํ, ภิกฺขุ, ปํสุกูลิโก’’ติ? ‘‘อุปชฺฌาโย เม, ภเนฺต, ปํสุกูลิโกฯ เอวํ อหมฺปิ ปํสุกูลิโก’’ติฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘ปาสาทิกา โข ตฺยายํ, อุปเสน, ปริสาฯ กถํ ตฺวํ, อุปเสน, ปริสํ วิเนสี’’ติ? ‘‘โย มํ, ภเนฺต, อุปสมฺปทํ ยาจติ ตมหํ [ตาหํ (ก.)] เอวํ วทามิ – ‘อหํ โข, อาวุโส, อารญฺญิโก ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโกฯ สเจ ตฺวมฺปิ อารญฺญิโก ภวิสฺสสิ ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโก, เอวาหํ ตํ อุปสมฺปาเทสฺ

สามี’ติฯ สเจ เม ปฎิสฺสุณาติ อุปสมฺปาเทมิ, โน เจ เม ปฎิสฺสุณาติ น อุปสมฺปาเทมิฯ โย มํ นิสฺสยํ ยาจติ ตมหํ [ตาหํ (ก.)] เอวํ วทามิ – ‘อหํ โข, อาวุโส, อารญฺญิโก ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโกฯ สเจ ตฺวมฺปิ อารญฺญิโก ภวิสฺสสิ ปิณฺฑปาติโก ปํสุกูลิโก, เอวาหํ เต นิสฺสยํ ทสฺสามี’ติฯ สเจ เม ปฏิสฺสุณาติ นิสฺสยํ เทมิ, โน เจ เม ปฏิสฺสุณาติ น นิสฺสยํ เทมิฯ เอวํ โข อหํ, ภนฺเต, ปริสํ วิเนมี’’ติฯ

‘‘สาธุ สาธุ, อุปเสนฯ สาธุ โข ตฺวํ, อุปเสน, ปริสํ วิเนสิ ฯ ชานาสิ ปน ตฺวํ, อุปเสน, สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก’’นฺติ? ‘‘น โข อหํ, ภนฺเต, ชานามิ สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก’’นฺติฯ ‘‘สาวตฺถิยา โข, อุปเสน, สเงฺฆน กติกา กตา – ‘อิจฺฉตาวุโส, ภควา เตมาสํ ปฏิสลฺลียิตุํฯ น ภควา เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ โย ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ โส ปาจิตฺติยํ เทสาเปตโพฺพ’ติฯ ‘‘ปญฺญายิสฺสติ, ภเนฺต, สาวตฺถิยา สโงฺฆ สกาย กติกาย, น มยํ อปญฺญตฺตํ ปญฺญเปสฺสาม ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิสฺสาม, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติสฺสามา’’ติฯ ‘‘สาธุสาธุ, อุปเสน, อปญฺญตฺตํ น ปญฺญเปตพฺพํ, ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิตพฺพํ, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติตพฺพํฯ อนุชานามิ, อุปเสน, เย เต ภิกฺขู อารญฺญิกา ปิณฺฑปาติกา ปํสุกูลิกา ยถาสุขํ มํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมนฺตู’’ติฯ

๕๖๖. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู พหิทฺวารโกฎฺฐเก ฐิตา โหนฺติ – ‘‘มยํ อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ ปาจิตฺติยํ เทสาเปสฺสามา’’ติ ฯ อถ โข อายสฺมา อุปเสโน วงฺคนฺตปุโตฺต สปริโส อุฎฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปเสนํ วงฺคนฺตปุตฺตํ เอตทโวจุํ – ‘‘ชานาสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปเสน, สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก’’นฺติฯ ‘‘ภควาปิ มํ, อาวุโส, เอวมาห – ‘ชานาสิ ปน ตฺวํ, อุปเสน, สาวตฺถิยา สงฺฆสฺสกติก’นฺติ? น โข อหํ, ภเนฺต, ชานามิ สาวตฺถิยา สงฺฆสฺส กติก’’นฺติฯ ‘‘สาวตฺถิยา โข, อุปเสน, สเงฺฆน กติกา กตา – อิจฺฉตาวุโส, ภควา เตมาสํ ปฏิสลฺลียิตุํฯ น ภควา เกนจิ อุปสงฺกมิตโพฺพ, อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนฯ โย ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ โส ปาจิตฺติยํ เทสาเปตโพฺพ’’ติฯ ‘‘ปญฺญายิสฺสติ, ภเนฺต, สาวตฺถิยา สโงฺฆ สกาย กติกาย, น มยํ อปญฺญตฺตํ ปญฺญเปสฺสาม ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิสฺสาม, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติสฺสามาติฯ อนุญฺญาตาวุโส, ภควตา – ‘เย เต ภิกฺขู อารญฺญิกา ปิณฺฑปาติกา ปํสุกูลิกา ยถาสุขํ มํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมนฺตู’’’ติฯ

อถ โข เต ภิกฺขู – ‘‘สจฺจํ โข อายสฺมา อุปเสโน อาห – ‘น อปญฺญตฺตํ ปญฺญเปตพฺพํ, ปญฺญตฺตํ วา น สมุจฺฉินฺทิตพฺพํ, ยถาปญฺญเตฺตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติตพฺพ’’’นฺติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู – ‘‘อนุญฺญาตา กิร ภควตา – ‘เย เต ภิกฺขู อารญฺญิกา ปิณฺฑปาติกา ปํสุกูลิกา ยถาสุขํ มํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมนฺตู’’’ติฯ เต ภควนฺตํ ทสฺสนํ ปิเหนฺตา [ทสฺสนาย ปิหยมานา (สฺยา.)] สนฺถตานิ อุชฺฌิตฺวา อารญฺญิกงฺคํ ปิณฺฑปาติกงฺคํ ปํสุกูลิกงฺคํ สมาทิยิํสุฯ อถ โข ภควา สมฺพหุเลหิ ภิกฺขูหิ สทฺธิํ เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑโนฺต อทฺทส สนฺถตานิ ตหํ ตหํ อุชฺฌิตานิฯ ปสฺสิตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘กสฺสิมานิ, ภิกฺขเว, สนฺถตานิ ตหํ ตหํ อุชฺฌิตานี’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘เตน หิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏิจฺจ – สงฺฆสุฎฺฐุตาย, สงฺฆผาสุตาย,…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๖๗. “**นิสีทนสนฺถตํ ปน ภิกฺขุนา การยมาเนน ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถิ อาทาตพฺพา ทุพฺพณฺณกรณาย, อนาทา เจ ภิกฺขุ ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถึ นวํ นิสีทนสนฺถตํ การาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**”นฺติฯ

๕๖๘. **นิสีทนํ** นาม สทสํ วุจฺจติฯ

สนฺถตํ นาม สนฺถริตฺวา กตํ โหติ อวายิมํฯ

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วาฯ

ปุราณสนฺถตํ นาม สกึ นิวตฺถมฺปิ สกึ ปารุตมฺปิฯ

สามนฺตา สุคตวิทตฺถิ อาทาตพฺพา ทุพฺพณฺณกรณายาติ ถิรภาวาย วฏฺฏํ วา จตุรสฺสํ วา ฉินฺทิตฺวา เอกเทเส วา สนฺถริตพฺพํ วิชเฏตฺวา วา สนฺถริตพฺพํฯ

อนาทา เจ ภิกฺขุ ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถินฺติ อนาทิยิตฺวา ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถึ นวํ นิสีทนสนฺถตํ กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกฏํ, ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, นิสีทนสนฺถตํ อนาทิยิตฺวา ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถึ การาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๖๙. อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญสฺสตฺถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๗๐. อนาปตฺติ – ปุราณสนฺถตสฺส สามนฺตา สุคตวิทตฺถึ อาทิยิตฺวา กโรติ, อลภนฺโต โถกตรํ อาทิยิตฺวา กโรติ, อลภนฺโต อนาทิยิตฺวา กโรติ, อญฺญูน กตํ ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, วิตานํ วา ภูมตฺถรณํ วา สาณิปาการํ วา ภิสึ วา พิโพฺพหนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

นิสีทนสนฺถตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. เอฬกโลมสิกฺขาปทํ

๕๗๑. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โกสเลสุ ชนปเท สาวตฺถึ คจฺฉนฺตสฺส อนฺตรามคฺเค เอฬกโลมานิ อุปฺปชฺชิํสุฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตานิ เอฬกโลมานิ อุตฺตราสเงฺคน ภณฺฑิกํ พนฺธิตฺวา อคมาสิฯ มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา อุปฺปเณฺฑสุํ – ‘‘กิตฺตเกน เต, ภนฺเต, กีตานิ? กิตฺตโก อุทโย ภวิสฺสตี’’ติ? โส ภิกฺขุ เตหิ มนุเสฺสหิ อุปฺปณฺฑิยมาโน มงฺกุ อโหสิฯ อถ โข โส ภิกฺขุ สาวตฺถึ คนฺตฺวา ตานิ เอฬกโลมานิ ฐิตโกว อาสุมฺภิฯ ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อาวุโส, อิมานิ เอฬก

โลมานิ ฐิตโกว อาสุมฺภสี''ติ? ''ตถา หิ ปนาหํ, อาวุโส, อิเมสํ เอฬกโลมานํ การณา มนุเสสหิ อุปฺปณฺฑิโต''ติฯ ''กีว ทูรโต ปน ตฺวํ, อาวุโส, อิมานิ เอฬกโลมานิ อาหรี''ติ? ''อติเรกติโยชนํ, อาวุโส''ติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม ภิกฺขุ อติเรกติโยชนํ เอฬกโลมานิ อาหริสฺสตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร ตฺวํ, ภิกฺขุ, อติเรกติโยชนํ เอฬกโลมานิ อาหรีติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, อติเรกติโยชนํ เอฬกโลมานิ อาหริสฺสสิ! เนตํ โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๗๒. **''ภิกฺขุโน ปเนว อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺนสฺส เอฬกโลมานิ อุปฺปชฺเชยฺยุํฯ อากงฺขมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพานิฯ ปฏิคฺคเหตฺวา ติโยชนปรมํ สหตฺถา หริตพฺพานิ [หาเรตพฺพานิ (สี. สฺยา. ก.)], อสเนฺต หารเกฯ ตโต เจ อุตฺตริ หเรยฺย, อสเนฺตปิ หารเก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย''**นฺติฯ

๕๗๓. ***ภิกฺขุโน ปเนว อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺนสฺสา***ติ ปนฺถํ คจฺฉนฺตสฺสฯ

เอฬกโลมานิ อุปฺปเชฺชยฺยุนฺติ อุปฺปเชฺชยฺยุํ สงฺฆโต วา คณโต วา ญาติโต วา มิตฺตโต วา ปํสุกูลํ วา อตฺตโน วา ธเนนฯ

อากงฺขมาเนนาติ อิจฺฉมาเนน ปฏิคฺคเหตพฺพานิฯ

ปฏิคฺคเหตฺวา ติโยชนปรมํ สหตฺถา หริตพฺพานีติ ติโยชนปรมตา สหตฺถา หริตพฺพานิฯ

อสเนฺต หารเกติ นาโญฺญ โกจิ หารโก โหติ อิตฺถี วา ปุริโส วา คหโฏฺฐ วา ปพฺพชิโต วาฯ

ตโต เจ อุตฺตริ หเรยฺย, อสเนฺตปิ หารเกติ ปฐมํ ปาทํ ติโยชนํ อติกฺกาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ทุติยํ ปาทํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติ (สฺยา.)]ฯ อโนฺตติโยชเน ฐิโต พหิติโยชนํ ปาเตติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติ (สฺยา.)]ฯ อญฺญสฺส ยาเน วา ภเณฺฑ วา อชานนฺตสฺส ปกฺขิปิตฺวา ติโยชนํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพานิ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพานิ…เป.… อิมานิ เม, ภเนฺต, เอฬกโลมานิ ติโยชนํ อติกฺกามิตานิ นิสฺสคฺคิยานิฯ อิมานาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๗๔. อติเรกติโยชเน อติเรกสญฺญี อติกฺกาเมติ [ติโยชนํ อติกฺกาเมติ (สฺยา.)], นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติโยชเน เวมติโก อติกฺกาเมติ [ติโยชนํ อติกฺกาเมติ (สฺยา.)], นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกติโยชเน อูนกสญฺญี อติกฺกาเมติ [ติโยชนํ อติกฺกาเมติ (สฺยา.)], นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อูนกติโยชเน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติโยชเน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกติโยชเน อูนกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๗๕. อนาปตฺติ ติโยชนํ หรติ, อูนกติโยชนํ หรติ, ติโยชนํ หรติปิ, ปจฺจาหรติปิ, ติโยชนํ วาสาธิปฺปาโย คนฺตฺวา ตโต ปรํ หรติ, อจฺฉินฺนํ ปฏิลภิตฺวา หรติ, นิสฺสฏฺฐํ ปฏิลภิตฺวา หรติ, อญฺญํ หราเปติ กตภณฺฑํ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เอฬกโลมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. เอฬกโลมโธวาปนสิกฺขาปทํ

๕๗๖. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สเกฺกสุ วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมึ นิโคฺรธาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปนฺติปิ รชาเปนฺติปิ วิชฏาเปนฺติปิฯ ภิกฺขุนิโย เอฬกโลมานิ โธวนฺติโย รชนฺติโย วิชเฏนฺติโย ริญฺจนฺติ อุเทฺทสํ ปริปุจฺฉํ อธิสีลํ อธิจิตฺตํ อธิปญฺญํฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิฯ เอกมนฺตํ ฐิตํ โข มหาปชาปตึ โคตมึ ภควา เอตทโวจ – ‘‘กจฺจิ, โคตมิ, ภิกฺขุนิโย อปฺปมตฺตา อาตาปินิโย ปหิตตฺตา วิหรนฺตี’’ติ? ‘‘กุโต, ภเนฺต, ภิกฺขุนีนํ อปฺปมาโท! อยฺยา ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปนฺติปิ รชาเปนฺติปิ วิชฏาเปนฺติปิฯ ภิกฺขุนิโย เอฬกโลมานิ โธวนฺติโย รชนฺติโย วิชเฏนฺติโย ริญฺจนฺติ อุเทฺทสํ ปริปุจฺฉํ อธิสีลํ อธิจิตฺตํ อธิปญฺญ’’นฺติฯ

อถ โข ภควา มหาปชาปตึ โคตมึ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข มหาปชาปติ โคตมี ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิตา สมาทปิตา สมุเตฺตชิตา สมฺปหํสิตา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึนิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ – ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปถปิ รชาเปถปิ วิชฏาเปถปี’’ติ ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ ‘‘ญาติกาโย ตุมฺหากํ, ภิกฺขเว, อญฺญาติกาโย’’ติ? ‘‘อญฺญาติกาโย, ภควา’’ติฯ ‘‘อญฺญาตกา, โมฆปุริสา, อญฺญาติกานํ น ชานนฺติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา ปาสาทิกํ วา อปาสาทิกํฯ ตตฺถ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อญฺญาติกาหิ ภิกฺขุนีหิ เอฬกโลมานิ โธวาเปสฺสถปิ รชาเปสฺสถปิ วิชฏาเปสฺสถปิ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๗๗. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา เอฬกโลมานิ โธวาเปยฺย วา รชาเปยฺย วา วิชฏาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๗๘. **โยปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

อญฺญาติกา นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพทฺธาฯ

ภิกฺขุนี นาม อุภโตสเงฺฆ อุปสมฺปนฺนาฯ

โธวาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โธตานิ นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ รชาติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ รตฺตานิ นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ วิชเฏหีติ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ วิ

ชฎิตานิ นิสฺสคฺคิยานิ โหนฺติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพานิ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพานิ…เป…. อิมานิ เม, ภนฺเต, เอฬกโลมานิ อญฺญาติกาย ภิกฺขุนิยา โธวาปิตานิ นิสฺสคฺคิยานิฯ อิมานาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๗๙. อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ โธวาเปติ รชาเปติ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ รชาเปติ วิชฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ โธวาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อญฺญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี เอฬกโลมานิ วิชฏาเปติ โธวาเปติ รชาเปติ, นิสฺสคฺคิเยน อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํฯ

๕๘๐. อญฺญาติกาย เวมติโก…เป…. อญฺญาติกาย ญาติกสญฺญี…เป…. อญฺญสฺส เอฬกโลมานิ โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกโต อุปสมฺปนฺนาย โธวาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย อญฺญาติกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาติกาย ญาติกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๘๑. อนาปตฺติ ญาติกาย ธาวนฺติยา อญฺญาติกา ทุติยา โหติ, อวุตฺตา โธวติ, อปริภุตฺตํ กตภณฺฑํ โธวาเปติ, สิกฺขมานาย สามเณริยา อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เอฬกโลมโธวาปนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํฯ

๘. รูปิยสิกฺขาปทํ

๕๘๒. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต อญฺญตรสฺส กุลสฺส กุลูปโก โหติ นิจฺจภตฺติโกฯ ยํ ตสฺมิํ กุเล อุปฺปชฺชติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตโต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส ปฏิวิโส ฐปิยฺยติฯ เตน โข ปน สมเยน สายํ ตสฺมิํ กุเล มํสํ อุปฺปนฺนํ โหติฯ ตโต อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส ปฏิวิโส ฐปิโต โหติฯ ตสฺส กุลสฺส ทารโก รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย โรทติ – ‘‘มํสํ

เม เทถา''ติฯ อถ โข โส ปุริโส ปชาปตึ เอตทโวจ – ''อยฺยสฺส ปฏิวิสํ ทารกสฺส เทหิฯ อญฺญํ เจตาเปตฺวา อยฺยสฺส ทสฺสามา''ติฯ

อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย เยน ตํ กุลํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข โส ปุริโส เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ปุริโส อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ''หิยฺโย โข, ภนฺเต, สายํ มํสํ อุปฺปนฺนํ อโหสิฯ ตโต อยฺยสฺส ปฏิวิโส ฐปิโตฯ อยํ , ภนฺเต, ทารโก รตฺติยา ปจฺจูสสมยํ ปจฺจุฏฺฐาย โรทติ – 'มํสํ เม เทถา'ติฯ อยฺยสฺส ปฏิวิโส ทารกสฺส ทินฺโนฯ กหาปเณน, ภนฺเต, กึ อาหริยฺยตู''ติ? ''ปริจฺจตฺโต เม, อาวุโส, กหาปโณ''ติ? ''อาม, ภนฺเต, ปริจฺจตฺโต''ติฯ ''ตญฺญฺเว เม, อาวุโส, กหาปณํ เทหี''ติฯ

อถ โข โส ปุริโส อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส กหาปณํ ทตฺวา อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ''ตเถว มยํ รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาม เอวเมวิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหนฺตี''ติฯ อโสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปุริสสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต รูปิยํ ปฏิคฺคเหสฺสตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ''สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, รูปิยํ ปฏิคฺคเหสี''ติ [ปฏิคฺคณฺหาสีติ (สฺยา.)]? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, รูปิยํ ปฏิคฺคเหสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๘๓. **''โย ปน ภิกฺขุ ชาตรูปรชตํ อุคฺคเณฺหยฺย วา อุคฺคณฺหาเปยฺย วา อุปนิกฺขิตฺตํ วา สาทิเยยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย''**นฺติฯ

๕๘๔. **โยปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

ชาตรูปํนาม สตฺถุวโณฺณ วุจฺจติ ฯ

รชตํ นาม กหาปโณ โลหมาสโก ทารุมาสโก ชตุมาสโก เย โวหารํ คจฺฉนฺติฯ

อุคฺคเณฺหยฺยาติ สยํ คณฺหาติ นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ

อุคฺคณฺหาเปยฺยาติ อญฺญํ คาหาเปติ นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ

อุปนิกฺขิตฺตํวา สาทิเยยฺยาติ อิทํ อยฺยสฺส โหตูติ อุปนิกฺขิตฺตํ สาทิยติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ สงฺฆมเชฺฌ นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ – เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ''อหํ, ภนฺเต, รูปิยํ ปฏิคฺคเหสึฯ อิทํ เม นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี''ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ สเจ ตตฺถ อาคจฺฉติ อารามิโก วา อุปาสโก วา โส วตฺตโพฺพ – ''อาวุโส, อิมํ ชานา

หี’’ติฯ สเจ โส ภณติ – ‘‘อิมินา กึ อาหริยฺยตู’’ติ, น วตฺตโพฺพ – ‘‘อิมํ วา อิมํ วา อาหรา’’ติฯ กปฺปิยํ อาจิกฺขิตพฺพํ – สปฺปิ วา เตลํ วา มธุ วา ผาณิตํ วาฯ สเจ โส เตน ปริวเตฺตตฺวา กปฺปิยํ อาหรติ รูปิยปฺปฏิคฺคาหกํ ฐเปตฺวา สเพฺพเหว ปริภุญฺชิตพฺพํฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ลเภถ, โส วตฺตโพฺพ – ‘‘อาวุโส, อิมํ ฉเฑฺฑหี’’ติฯ สเจ โส ฉเฑฺฑติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ฉเฑฺฑติ, ปญฺจหเงฺคหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุรูปิยฉเฑฺฑโก สมฺมนฺนิตโพฺพ – โย น ฉนฺทาคตึ คเจฺฉยฺย, น โทสาคตึ คเจฺฉยฺย, น โมหาคตึ คเจฺฉยฺย, น ภยาคตึ คเจฺฉยฺย, ฉฑฺฑิตาฉฑฺฑิตญฺจ ชาเนยฺยฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตโพฺพฯ ปฐมํ ภิกฺขุ ยาจิตโพฺพฯ ยาจิตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๕๘๕. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน รูปิยฉฑฺฑกสฺส สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมโต สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ รูปิยฉฑฺฑโกฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เตน สมฺมเตน ภิกฺขุนา อนิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตตพฺพํฯ สเจ นิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๘๖. รูปิเยรูปิยสญฺญี รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย เวมติโก รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย อรูปิยสญฺญี รูปิยํ ปฏิคฺคณฺหาติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อรูปิเย รูปิยสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย อรูปิยสญฺญี, อนาปตฺติฯ

อนาปตฺติ อชฺฌาราเม วา อชฺฌาวสเถ วา อุคฺคเหตฺวา วาอุคฺคหาเปตฺวา วา นิกฺขิปติ – ยสฺส ภวิสฺสติ โส หริสฺสตีติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

รูปิยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํฯ

๙. รูปิยสํโวหารสิกฺขาปทํ

๕๘๗. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหี กามโภคิโน’’ติ ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุ

เมฺห, ภิกฺขเว, นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชถา''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชิสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๘๘. **''โย ปน ภิกฺขุ นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺเชยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย''**นฺติฯ

๕๘๙. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. ***ภิกฺขู***ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

นานปฺปการกํ นาม กตมฺปิ อกตมฺปิ กตากตมฺปิฯ **กตํ**นาม สีสูปคํ คีวูปคํ หตฺถูปคํ ปาทูปคํ กฏูปคํฯ **อกตํ** นาม ฆนกตํ วุจฺจติฯ **กตากตํ**นาม ตทุภยํฯ

รูปิยํ นาม สตฺถุวโณฺณ กหาปโณ, โลหมาสโก, ทารุมาสโก, ชตุมาสโก เย โวหารํ คจฺฉนฺติฯ

สมาปเชฺชยฺยาติ กเตน กตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ กเตน อกตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กเตน กตากตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อกเตน กตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อกเตน อกตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อกเตน กตากตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กตากเตน กตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กตากเตน อกตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กตากเตน กตากตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ สงฺฆมเชฺฌ นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ''อหํ, ภเนฺต, นานปฺปการกํ รูปิยสํโวหารํ สมาปชฺชึฯ อิทํ เม นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี''ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ สเจ ตตฺถ อาคจฺฉติ อารามิโก วา อุปาสโก วา โส วตฺตโพฺพ – ''อาวุโส, อิมํ ชานาหี''ติฯ สเจ โส ภณติ – ''อิมินา กึ อาหริยฺยตู''ติ, น วตฺตโพฺพ – ''อิมํวา อิมํ วา อาหรา''ติฯ กปฺปิยํ อาจิกฺขิตพฺพํ – สปฺปิ วา เตลํ วา มธุ วา ผาณิตํ วาฯ สเจ โส เตน ปริวเตฺตตฺวา กปฺปิยํ อาหรติ, รูปิยเจตาปกํ ฐเปตฺวา, สเพฺพเหว ปริภุญฺชิตพฺพํฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ลเภถ, โส วตฺตโพฺพ – ''อาวุโส, อิมํ ฉเฑฺฑหี''ติฯ สเจ โส ฉเฑฺฑติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ฉเฑฺฑติ, ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ รูปิยฉฑฺฑโก สมฺมนฺนิตโพฺพ – โย น ฉนฺทาคตึ คเจฺฉยฺย, น โทสาคตึ คเจฺฉยฺย, น โมหาคตึ คเจฺฉยฺย, น ภยาคตึ คเจฺฉยฺย, ฉฑฺฑิตาฉฑฺฑิตญฺจ ชาเนยฺยฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตโพฺพฯ ปฐมํ ภิกฺขุ ยาจิตโพฺพฯ ยาจิตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๕๙๐. ''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ รูปิยฉฑฺฑกํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน รูปิยฉฑฺฑกสฺส สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘สมฺมโต สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ รูปิยฉฑฺฑโกฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เตน สมฺมเตน ภิกฺขุนา อนิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตตพฺพํฯ สเจ นิมิตฺตํ กตฺวา ปาเตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๕๙๑. รูปิเย รูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย เวมติโก รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ รูปิเย อรูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อรูปิเย รูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อรูปิเย เวมติโก รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อรูปิเย อรูปิยสญฺญี รูปิยํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อรูปิเย รูปิยสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อรูปิเย อรูปิยสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๙๒. อนาปตฺติ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

รูปิยสํโวหารสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ นวมํฯ

๑๐. กยวิกฺกยสิกฺขาปทํ

๕๙๓. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ปโฏฺฐ โหติ จีวรกมฺมํ กาตุํฯ โส ปฏปิโลติกานํ สงฺฆาฏึ กริตฺวา สุรตฺตํ สุปริกมฺมกตํ กตฺวา ปารุปิฯ อถ โข อญฺญตโร ปริพฺพาชโก มหคฺฆํ ปฏํ ปารุปิตฺวา เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘สุนฺทราโข ตฺยายํ, อาวุโส, สงฺฆาฏิ; เทหิ เม ปเฏนา’’ติฯ ‘‘ชานาหิ, อาวุโส’’ติฯ ‘‘อามาวุโส, ชานามี’’ติฯ ‘‘หนฺทาวุโส’’ติ, อทาสิฯ อถ โข โส ปริพฺพาชโก ตํ สงฺฆาฏึ ปารุปิตฺวา ปริพฺพาชการามํ อคมาสิฯ ปริพฺพาชกา ตํ ปริพฺพาชกํ เอตทโวจุํ – ‘‘สุนฺทรา โข ตฺยายํ, อาวุโส, สงฺฆาฏิ; กุโต ตยา ลทฺธา’’ติ? ‘‘เตน เม, อาวุโส, ปเฏน ปริวตฺติตา’’ติฯ ‘‘กติหิปิ ตฺยายํ, อาวุโส, สงฺฆาฏิ ภวิสฺสติ, โสเยว เต ปโฏ วโร’’ติฯ

อถ โข โส ปริพฺพาชโก – ‘‘สจฺจํ โข ปริพฺพาชกา อาหํสุ – ‘กติหิปิ มฺยายํ สงฺฆาฏิ ภวิสฺสติ! โสเยว เม ปโฏ วโร’’’ติ เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘หนฺท เต, อาวุโส, สงฺฆาฏิ [สงฺฆาฏึ (สฺยา. ก.)]; เทหิ เม ปฏ’’นฺติฯ ‘‘นนุ ตฺวํ, อาวุโส, มยา วุตฺโต – ‘ชานาหิ, อาวุโส’ติ ! นาห ทสฺสามี’’ติฯ อถ โข โส ปริพฺพาชโก อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘คิหีปิ นํ คิหิสฺสวิปฺปฏิสาริสฺส เทนฺติ, กึ ปน ปพฺพชิโต ปพฺพชิตสฺส น ทสฺสตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปริพฺพาชกสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต ปริพฺพาชเกน สทฺธึ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู

อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปริพฺพาชเกน สทฺธิํ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชสี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปริพฺพาชเกน สทฺธิํ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๙๔. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ นานปฺปการกํ กยวิกฺกยํ สมาปชฺเชยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๕๙๕. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. ***ภิกฺขู***ติ…เป…. อยํ อิมสฺมิํ อตฺเถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

นานปฺปการกํ นาม จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา, อนฺตมโส จุณฺณปิโณฺฑปิ ทนฺตกฎฺฐมฺปิ ทสิกสุตฺตมฺปิฯ

กยวิกฺกยํ สมาปชฺเชยฺยาติ อิมินา อิมํ เทหิ, อิมินา อิมํ อาหร, อิมินา อิมํ ปริวตฺตหิ, อิมินา อิมํ เจตาเปหีติฯ อชฺฌาจรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ยโต กยิตญฺจ โหติ วิกฺกยิตญฺจ อตฺตโน ภณฺฑํ ปรหตฺถคตํ ปรภณฺฑํ อตฺตโน หตฺถคตํ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อหํ, ภเนฺต, นานปฺปการกํ กยวิกฺกยํ สมาปชฺชิํฯ อิทํ เม นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๕๙๖. กยวิกฺกเย กยวิกฺกยสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กยวิกฺกเย เวมติโก , นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ กยวิกฺกเย นกยวิกฺกยสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นกยวิกฺกเย กยวิกฺกยสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ นกยวิกฺกเย เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ นกยวิกฺกเย นกยวิกฺกยสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๕๙๗. อนาปตฺติ – อคฺฆํ ปุจฺฉติ, กปฺปิยการกสฺส อาจิกฺขติ, ‘‘อิทํ อมฺหากํ อตฺถิ, อมฺหากญฺจ อิมินา จ อิมินา จ อโตฺถ’’ติ ภณติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

กยวิกฺกยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํฯ

โกสิยวโคฺค ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

โกสิยาสุทฺธเทฺวภาคา, ฉพฺพสฺสานิ นิสีทนํ;
เทฺว จ โลมานิ อุคฺคเณฺห, อุโภ นานปฺปการกาติฯ

๓. ปตฺตวโคฺค

๑. ปตฺตสิกฺขาปทํ

๕๙๘. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู พหู ปตฺเต สนฺนิจยํ กโรนฺติฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา พหู ปตฺเต สนฺนิจยํ กริสฺสนฺติ, ปตฺตวาณิชฺชํ วา สมณา สกฺยปุตฺติยา กริสฺสนฺติ อามตฺติกาปณํ วา ปสาเรสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป…. เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อติเรกปตฺตํ ธาเรสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อติเรกปตฺตํ ธาเรถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อติเรกปตฺตํ ธาเรสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย …เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๕๙๙. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ อติเรกปตฺตํ ธาเรยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๖๐๐. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อานนฺทสฺส อติเรกปโตฺต อุปฺปโนฺนโหติฯ อายสฺมา จ อานโนฺท ตํ ปตฺตํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโม โหติฯ อายสฺมา จ สาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ อถ โข อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ – ‘น อติเรกปโตฺต ธาเรตโพฺพ’ติฯ อยญฺจ เม อติเรกปโตฺต อุปฺปโนฺนฯ อหญฺจิมํ ปตฺตํ อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส ทาตุกาโมฯ อายสฺมา จ สาริปุโตฺต สาเกเต วิหรติฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ‘‘กีวจิรํ ปนานนฺท, สาริปุโตฺต อาคจฺฉิสฺสตี’’ติ? ‘‘นวมํ วา, ภควา, ทิวสํ ทสมํ วา’’ติฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว , ทสาหปรมํ อติเรกปตฺตํ ธาเรตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๐๑. **‘‘ทสาหปรมํ อติเรกปโตฺต ธาเรตโพฺพฯ ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๐๒. **ทสาหปรม**นฺติ ทสาหปรมตา ธาเรตโพฺพฯ

อติเรกปโตฺต นาม อนธิฏฺฐิโต อวิกปฺปิโตฯ

ปโตฺต นาม เทฺว ปตฺตา อโยปโตฺต มตฺติกาปโตฺตติฯ

ตโย ปตฺตสฺส วณฺณา อุกฺกโฎฺฐ ปโตฺต มชฺฌิโม ปโตฺต โอมโก ปโตฺตฯ **อุกฺกโฎฺฐ** นาม **ปโตฺต** อฑฺฒาฬฺหโกทนํ คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตทุปิยํ พฺยญฺชนํฯ **มชฺฌิโม** นาม **ปโตฺต** นาฬิโกทนํ คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตทุปิยํพฺยญฺชนํฯ **โอมโก** นาม **ปโตฺต** ปโตฺถทนํ คณฺหาติ จตุภาคํ ขาทนํ ตทุปิยํ พฺยญฺชนํฯ ตโต อุกฺกโฎฺฐ อปโตฺต, โอมโก อปโตฺตฯ

ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิโย โหตีติ เอกาทเส อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิโย โหติฯ นิสฺสชฺชิตโพฺพ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตโพฺพฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อยํ เม, ภเนฺต, ปโตฺต ทสาหาติกฺกโนฺต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฎิพเลน อาปตฺติ ปฎิคฺคเหตพฺพา, นิสฺสฎฺฐปโตฺต ทาตโพฺพฯ

๖๐๓. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ ปโตฺต อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิโย สงฺฆสฺส นิสฺสโฎฺฐฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิมํ ปตฺตํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยา’’ติฯ

๖๐๔. เตน ภิกฺขุนา สมฺพหุเล ภิกฺขู อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวาอญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อยํ เม, ภเนฺต, ปโตฺต ทสาหาติกฺกโนฺต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ อายสฺมนฺตานํ นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฎิพเลน อาปตฺติ ปฎิคฺคเหตพฺพา, นิสฺสฎฺฐปโตฺต ทาตโพฺพฯ

๖๐๕. ‘‘สุณนฺตุ เม อายสฺมนฺตาฯ อยํ ปโตฺต อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน นิสฺสคฺคิโย อายสฺมนฺตานํ นิสฺสโฎฺฐฯ ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกลฺลํ, อายสฺมนฺตา อิมํ ปตฺตํ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺยุ’’นฺติฯ

๖๐๖. เตน ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อยํ เม, อาวุโส, ปโตฺต ทสาหาติกฺกโนฺต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ อายสฺมโต นิสฺสชฺชามี’’ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ เตน ภิกฺขุนา อาปตฺติ ปฎิคฺคเหตพฺพา, นิสฺสฎฺฐปโตฺต ทาตโพฺพ – ‘‘อิมํ ปตฺตํ อายสฺมโต ทมฺมี’’ติฯ

๖๐๗. ทสาหาติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกเนฺต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทสาหาติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฎฺฐิเต อธิฎฺฐิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนเฎฺฐ นฎฺฐสญฺญี นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวินเฎฺฐ วินฎฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อภิเนฺน ภินฺนสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ ปตฺตํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ ทสาหานติกฺกเนฺต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ ทสาหานติกฺกเนฺต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ ทสาหานติกฺกเนฺต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๐๘. อนาปตฺติ อโนฺตทสาหํ อธิเฎฺฐติ, วิกเปฺปติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ภิชฺชติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นิสฺสฎฺฐปตฺตํ น เทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ‘‘น, ภิกฺขเว, นิสฺสฎฺฐปโตฺต น ทาตโพฺพฯ โย น ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสา’’ติฯ

๒. อูนปญฺจพนฺธนสิกฺขาปทํ

๖๐๙. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สเกฺกสุ วิหรติ กปิลวตฺถุสฺมิํ นิโคฺรธาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตเรน กุมฺภกาเรน ภิกฺขู ปวาริตา โหนฺติ – ‘‘เยสํ อยฺยานํ ปเตฺตน อโตฺถ อหํ ปเตฺตนา’’ติฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติฯ เยสํ ขุทฺทกา ปตฺตา เต มหเนฺต ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติฯ เยสํ มหนฺตา ปตฺตา เต ขุทฺทเก ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติฯ อถ โข โส กุมฺภกาโร ภิกฺขูนํ พหู ปเตฺต กโรเนฺต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺติ! อยํ อิเมสํ พหู ปเตฺต กโรเนฺต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺตี’’ติฯ

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปนฺตีติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… วิครหิตฺวา ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘น, ภิกฺขเว, ปโตฺต วิญฺญาเปตโพฺพฯ โย วิญฺญาเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสา’’ติฯ

๖๑๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปโตฺต ภิโนฺน โหติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ – ‘‘ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ ปตฺตํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติ กุกฺกุจฺจายโนฺต น วิญฺญาเปติฯ หเตฺถสุ ปิณฺฑาย จรติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา หเตฺถสุ ปิณฺฑาย จริสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ ติตฺถิยา’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเนเอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, นฏฺฐปตฺตสฺส วา ภินฺนปตฺตสฺส วา ปตฺตํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติฯ

๖๑๑. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ นฏฺฐปตฺตสฺส วา ภินฺนปตฺตสฺส วา ปตฺตํ วิญฺญาเปตุ’’นฺติ อปฺปมตฺตเกนปิ ภิเนฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขเณฺฑน วิลิขิตมเตฺตนปิ พหู ปเตฺต วิญฺญาเปนฺติ ฯ อถ โข โส กุมฺภกาโร ภิกฺขูนํ ตเถว พหู ปเตฺต กโรเนฺต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺติฯ มนุสฺสา ตเถว อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหู ปเตฺต วิญฺญาเปสฺสนฺติ! อยํ อิเมสํ พหู ปเตฺต กโรเนฺต น สโกฺกติ อญฺญํ วิกฺกายิกํ ภณฺฑํ กาตุํ, อตฺตนาปิ น ยาเปติ, ปุตฺตทาราปิสฺส กิลมนฺตี’’ติฯ

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อปฺ

ปมตฺตเกนปิ ภินฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขณฺฑิน วิลิขิตมตฺเตนปิ พหู ปตฺเต วิญฺญาเปสฺสนฺตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ''สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, อปฺปมตฺตเกนปิ ภินฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขณฺฑิน วิลิขิตมตฺเตนปิ พหู ปตฺเต วิญฺญาเปถา''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, อปฺปมตฺตเกนปิ ภินฺนน อปฺปมตฺตเกนปิ ขณฺฑิน วิลิขิตมตฺเตนปิ พหู ปตฺเต วิญฺญาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๑๒. **''โย ปน ภิกฺขุ อูนปญฺจพนฺธเนน ปตฺเตน อญฺญํ นวํ ปตฺตํ เจตาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เตน ภิกฺขุนา โส ปตฺโต ภิกฺขุปริสาย นิสฺสชฺชิตพฺโพฯ โย จ ตสฺสา ภิกฺขุปริสาย ปตฺตปริยนฺโต โส ตสฺส ภิกฺขุโน ปทาตพฺโพ – 'อยํ เต, ภิกฺขุ, ปตฺโต ยาว เภทนาย ธาเรตพฺโพ'ติฯ อยํ ตตฺถ สามีจี''**ติฯ

๖๑๓. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป…. ***ภิกฺขู***ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต ภิกฺขูติฯ

อูนปญฺจพนฺธโน นาม ปตฺโต อพนฺธโน วา เอกพนฺธโน วา ทฺวิพนฺธโน วา ติพนฺธโน วา จตุพนฺธโน วาฯ อพนฺธโนกาโส นาม ปตฺโต ยสฺส ทฺวงฺคุลา ราชิ น โหติฯ พนฺธโนกาโส นาม ปตฺโต ยสฺส ทฺวงฺคุลา ราชิ โหติฯ **นโว**นาม ปตฺโต วิญฺญตฺตึ อุปาทาย วุจฺจติฯ

เจตาเปยฺยาติ วิญฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิโย โหติฯ สงฺฆมเชฺฌ นิสฺสชฺชิตพฺโพฯ สเพฺพเหว อธิฏฺฐิตปตฺตํ คเหตฺวา สนฺนิปติตพฺพํฯ น ลามโก ปตฺโต อธิฏฺฐาตพฺโพ – ''มหคฺฆํ ปตฺตํ คเหสฺสามี''ติฯ สเจ ลามกํ ปตฺตํ อธิเฏฺฐติ – ''มหคฺฆํ ปตฺตํ คเหสฺสามี''ติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺโพฯ เตน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ''อยํ เม, ภนฺเต, ปตฺโต อูนปญฺจพนฺธเนน ปตฺเตน เจตาปิโต นิสฺสคฺคิโยฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี''ติฯ นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ ปญฺจหงฺคหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ปตฺตคฺคาหาปโก สมฺมนฺนิตพฺโพ – โย น ฉนฺทาคตึ คเจฺฉยฺย, น โทสาคตึ คเจฺฉยฺย, น โมหาคตึ คเจฺฉยฺย, น ภยาคตึ คเจฺฉยฺย, คาหิตาคาหิตญฺจ ชาเนยฺย ฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺโพฯ ปฐมํ ภิกฺขุ ยาจิตโพฺพฯ ยาจิตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๖๑๔. ''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ ปตฺตคฺคาหาปกํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุํ ปตฺตคฺคาหาปกํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ปตฺตคฺคาหาปกสฺส สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

''สมฺมโต สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ปตฺตคฺคาหาปโกฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

๖๑๕. เตน สมฺมเตน ภิกฺขุนา ปโตฺต คาเหตโพฺพฯ เถโร วตฺตโพฺพ – ‘‘คณฺหาตุ, ภเนฺต, เถโร ปตฺต’’นฺติฯ สเจ เถโร คณฺหาติ, เถรสฺส ปโตฺต ทุติยสฺส คาเหตโพฺพฯ น จ ตสฺส อนุทฺทยตาย น คเหตโพฺพฯ โย น คเณฺหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อปตฺตกสฺส น คาเหตโพฺพฯ เอเตเนว อุปาเยน ยาว สงฺฆนวกา คาเหตพฺพาฯ โย จ ตสฺสา ภิกฺขุปริสาย ปตฺตปริยโนฺต, โส ตสฺส ภิกฺขุโน ปทาตโพฺพ – ‘‘อยํ เต, ภิกฺขุ, ปโตฺต ยาว เภทนาย ธาเรตโพฺพ’’ติฯ

เตน ภิกฺขุนา โส ปโตฺต น อเทเส นิกฺขิปิตโพฺพ, น อโภเคน ภุญฺชิตโพฺพ, น วิสฺสเชฺชตโพฺพ – ‘‘กถายํ ปโตฺต นเสฺสยฺย วา วินเสฺสยฺย วา ภิเชฺชยฺย วา’’ติ? สเจ อเทเส วา นิกฺขิปติ อโภเคน วา ภุญฺชติ วิสฺสเชฺชติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ

อยํ ตตฺถ สามีจีติ อยํ ตตฺถ อนุธมฺมตาฯ

๖๑๖. อพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน ติพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

เอกพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน ติพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ เอกพนฺธเนน ปเตฺตน จตุพนฺธนํ ปตฺตํเจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ทฺวิพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ ทฺวิพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ… ติพนฺธนํ ปตฺตํ… จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ติพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… เอกพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ… ติพนฺธนํ ปตฺตํ… จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ…เป.… เอกพนฺธนํ ปตฺตํ… ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ… ติพนฺธนํ ปตฺตํ… จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธเนน ปเตฺตน เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ…เป.… ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ … ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

เอกพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ…เป.… เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ… จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ทฺวิพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ…เป.… จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ติพนฺธเนนปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธเนน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน เอกพนฺธนํ ปตฺตํ...เป.... ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ... ติพนฺธนํ ปตฺตํ... จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ จตุพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน เอกพนฺธนํปตฺตํ...เป.... ทฺวิพนฺธนํ ปตฺตํ... ติพนฺธนํ ปตฺตํ... จตุพนฺธนํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

จตุพนฺธโนกาเสน ปเตฺตน อพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ...เป.... เอกพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ทฺวิพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... ติพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ... จตุพนฺธโนกาสํ ปตฺตํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

๖๑๗. อนาปตฺตินฏฺฐปตฺตสฺส, ภินฺนปตฺตสฺส, ญาตกานํ ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อูนปญฺจพนฺธนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยํฯ

๓. เภสชฺชสิกฺขาปทํ

๖๑๘. [อิทํ วตฺถุ มหาว. ๒๗๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ราชคเห ปพฺภารํ โสธาเปติ เลณํ กตฺตุกาโมฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร เยนายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ เอตทโวจ – ‘‘กึ, ภเนฺต, เถโร การาเปตี’’ติ? ‘‘ปพฺภารํ มหาราช, โสธาเปมิ เลณํ กตฺตุกาโม’’ติฯ ‘‘อโตฺถ, ภเนฺต, อยฺยสฺส อาราคิเกนา’’ติ? ‘‘น โข, มหาราช, ภควตา อารามิโก อนุญฺญาโต’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเนฺต, ภควนฺตํ ปฏิปุจฺฉิตฺวา มม อาโรเจยฺยาถา’’ติฯ ‘‘เอวํ มหาราชา’’ติ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปจฺจโสฺสสิฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมตา ปิลินฺทวเจฺฉน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุเตฺตชิโต สมฺปหํสิโต อุฏฺฐายาสนา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ

๖๑๙. อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ภควโต สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘ราชา, ภนฺเต , มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อารามิกํ ทาตุกาโมฯ กถํ นุ โข, ภนฺเต, มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อารามิก’’นฺติฯ ทุติยมฺปิ โข ราชา มาคโธ เสนิโยพิมฺพิสาโร เยนายสฺมา ปิลินฺทิวจฺโฉ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ เอตทโวจ – ‘‘อนุญฺญาโต, ภนฺเต, ภควตา อารามิโก’’ติ? ‘‘เอวํ, มหาราชา’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภนฺเต, อยฺยสฺส อารามิกํ ทมฺมี’’ติฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส อารามิกํ ปฏิสฺสุณิตฺวา วิสฺสริตฺวา จิเรน สตึ ปฏิลภิตฺวา อญฺญตรํ สพฺพตฺถกํ มหามตฺตํ อามนฺเตสิ – ‘‘โย มยา, ภเณ, อยฺยสฺส อารามิโก ปฏิสฺสุโต, ทินฺโน โส อารามิโก’’ติ? ‘‘น โข, เทว, อยฺยสฺส อารามิโก ทินฺโน’’ติฯ ‘‘กีวจิรํ นุ โข, ภเณ, อิโต หิ ตํ โหตี’’ติ? อถ โข โส มหามตฺโต รตฺติโย คเณตฺวา [วิคเณตฺวา (ก.)]ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ เอตทโวจ – ‘‘ปญฺจ, เทว, รตฺติสตานี’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเณ, อยฺยสฺส ปญฺจ อารามิกสตานิ เทหี’’ติฯ ‘‘เอวํ, เทวา’’ติ โข โส มหามตฺโต รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปฏิสฺสุณิตฺวา อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส ปญฺจ อารามิกสตานิ ปาทาสิ [อทาสิ (สฺยา.)], ปาฏิเยโกฺก คาโม นิวิสิฯ อารามิกคามโกติปิ นํ อาหํสุ, ปิลินฺทคามโกติปิ นํ อาหํสุฯ

๖๒๐. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ตสฺมึ คามเก กุลูปโก โหติฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย ปิลินฺทคามกํ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ เตน โข ปน สมเยน ตสฺมึ คามเก อุสฺสโว โหติฯ ทารกา อลงฺกตา มาลากิตา กีฬนฺติฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ปิลินฺทคามเก สปทานํ ปิณฺฑาย จรมาโน เยน อญฺญตรสฺส อารามิกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ เตน โข ปน สมเยน ตสฺสา อารามิกินิยา ธีตา อเญฺญ ทารเก อลงฺกเต มาลากิเต ปสฺสิตฺวา โรทติ – ‘‘มาลํ เม เทถ, อลงฺการํ เม เทถา’’ติฯ อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ตํ อารามิกินึ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺสายํ ทาริกา โรทตี’’ติ? ‘‘อยํ, ภนฺเต, ทาริกา อเญฺญ ทารเก อลงฺกเต มาลากิเต ปสฺสิตฺวา โรทติ – ‘มาลํ เม เทถ, อลงฺการํ เม เทถา’ติฯ กุโต อมฺหากํ ทุคฺคตานํ มาลา กุโต, อลงฺกาโร’’ติ? อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ อญฺญตรํ ติณณฺฑุปกํ คเหตฺวา ตํ อารามิกินึ เอตทโวจ – ‘‘หนฺทิมํ ติณณฺฑุปกํ ตสฺสา ทาริกาย สีเส ปฏิมุญฺจา’’ติฯ อถ โข สา อารามิกินี ตํ ติณณฺฑุปกํ คเหตฺวา ตสฺสา ทาริกาย สีเส ปฏิมุญฺจิฯ สา อโหสิ สุวณฺณมาลา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ นตฺถิ ตาทิสา รโญฺญปิ อเนฺตปุเร สุวณฺณมาลาฯ มนุสฺสา รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส อาโรเจสุํ – ‘‘อมุกสฺส, เทว, อารามิกสฺส ฆเร สุวณฺณมาลา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ นตฺถิ ตาทิสา เทวสฺสาปิ อเนฺตปุเร สุวณฺณมาลาฯ กุโต ตสฺส ทุคฺคตสฺส! นิสฺสํสยํ โจริกาย อาภตา’’ติ!! อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร ตํ อารามิกกุลํ พนฺธาเปสิฯ ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรํ อาทาย ปิลินฺทคามกํ ปิณฺฑาย ปาวิสิฯ ปิลินฺทคามเก สปทานํ ปิณฺฑาย จรมาโน เยน ตสฺส อารามิกสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปฏิวิสฺสเก ปุจฺฉิ – ‘‘กหํ อิมํ อารามิกกุลํ คต’’นฺติ? ‘‘เอติสฺสา, ภนฺเต, สุวณฺณมาลาย การณา รญฺญา พนฺธาปิต’’นฺติฯ

๖๒๑. อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ เยน รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร

เยนายสฺมา ปิลินฺทวโจฺฉ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ปิลินฺทวจฺฉํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ อายสฺมา ปิลินฺทวโจฺฉ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส, มหาราช, อารามิกกุลํพนฺธาปิต’’นฺติ? ‘‘ตสฺส, ภเนฺต, อารามิกสฺส ฆเร สุวณฺณมาลา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ นตฺถิ ตาทิสา อมฺหากมฺปิ อเนฺตปุเร สุวณฺณมาลาฯ กุโต ตสฺส ทุคฺคตสฺส! นิสฺสํสยํ โจริกาย อาภตา’’ติ!! อถ โข อายสฺมา ปิลินฺทวโจฺฉ รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปาสาทํ สุวณฺณนฺติ อธิมุจฺจิฯ โส อโหสิ สพฺพโสวณฺณมโยฯ ‘‘อิทํ ปน เต, มหาราช, ตาว พหุํ สุวณฺณํ กุโต’’ติ? ‘‘อญฺญาตํ, ภเนฺต, อยฺยเสฺสเวโส อิทฺธานุภาโว’’ติฯ ตํ อารามิกกุลํ มุญฺจาเปสิฯ มนุสฺสา – ‘‘อเยฺยน กิร ปิลินฺทวเจฺฉน สราชิกาย ปริสาย อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อิทฺธิปาฏิหาริยํ ทสฺสิต’’นฺติ, อตฺตมนา อภิปฺปสนฺนา อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส ปญฺจ เภสชฺชานิ อภิหรึสุ, เสยฺยถิทํ – สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํฯ ปกติยาปิ จ อายสฺมา ปิลินฺทวโจฺฉ ลาภี โหติ ปญฺจนฺนํ เภสชฺชานํฯ ลทฺธํ ลทฺธํ ปริสาย วิสฺสเชฺชติฯ ปริสา จสฺส โหติ พาหุลฺลิกาฯ ลทฺธํ ลทฺธํ โกลเมฺพปิ ฆเฏปิ ปูเรตฺวา ปฏิสาเมติ, ปริสฺสาวนานิปิ ถวิกาโยปิ ปูเรตฺวา วาตปาเนสุ ลเคฺคติฯ ตานิ โอลีนวิลีนานิ ติฏฺฐนฺติฯ อุนฺทูเรหิปิ วิหารา โอกิณฺณวิกิณฺณา โหนฺติฯ มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘อโนฺตโกฏฺฐาคาริกา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา, เสยฺยถาปิ ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร’’ติ ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู เอวรูปาย พาหุลฺลาย เจเตสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู เอวรูปาย พาหุลฺลาย เจเตนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา เอวรูปาย พาหุลฺลาย เจเตสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๒๒. **‘‘ยานิ โข ปน ตานิ คิลานานํ ภิกฺขูนํ ปฏิสายนียานิ เภสชฺชานิ, เสยฺยถิทํ – สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํ, ตานิ ปฏิคฺคเหตฺวา สตฺตาหปรมํ สนฺนิธิการกํ ปริภุญฺชิตพฺพานิฯ ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๒๓. **ยานิ โข ปน ตานิ คิลานานํ ภิกฺขูนํ ปฏิสายนียานิ เภสฺสชฺชานี**ติ **สปฺปิ** นาม โคสปฺปิ วา อชิกาสปฺปิ วา มหึสสปฺปิ [มหิสสปฺปิ (สี. สฺยา.)] วา เยสํ มํสํ กปฺปติ เตสํ สปฺปิฯ **นวนีตํ** นาม เตสํ เยว นวนีตํฯ **เตลํ** นาม ติลเตลํ สาสปเตลํ มธุกเตลํ เอรณฺฑเตลํ วสาเตลํฯ **มธุ** นาม มกฺขิกามธุฯ **ผาณิตํ** นาม อุจฺฉุมฺหา นิพฺพตฺตํฯ

ตานิ ปฏิคฺคเหตฺวา สตฺตาหปรมํ สนฺนิธิการกํ ปริภุญฺชิตพฺพานีติ สตฺตาหปรมตา ปริภุญฺชิตพฺพานิฯ

ตํ อติกฺกามยโต นิสฺสคฺคิยํโหตีติ อฏฺฐเม อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, เภสชฺชํ สตฺตาหาติกฺกนฺตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๒๔. สตฺตาหาติกฺกนฺเตอติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ สตฺตาหาติกฺกนฺเต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ สตฺตาหาติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนฏฺเฐ นฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวินฏฺเฐ วินฏฺฐสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อวิลุตฺเต วิลุตฺตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสฏฺฐํ ปฏิลภิตฺวา น กายิเกน ปริโภเคน ปริภุญฺชิตพฺพํ, น อชฺโฌหริตพฺพํ, ปทีเป วา กาฬวณฺเณ วา อุปเนตพฺพํ, อเญฺญน ภิกฺขุนา กายิเกน ปริโภเคน ปริภุญฺชิตพฺพํ, น อชฺโฌหริตพฺพํฯ

สตฺตาหานติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สตฺตาหานติกฺกนฺเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สตฺตาหานติกฺกนฺเต อนติกฺกนฺตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๒๕. อนาปตฺติ อโนฺตสตฺตาหํ อธิเฏฺฐติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อนุปสมฺปนฺนสฺส จเตฺตน วเนฺตน มุเตฺตน อนเปโกฺข ทตฺวา ปฏิลภิตฺวา ปริภุญฺชติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

เภสชฺชสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตติยํฯ

๔. วสฺสิกสาฏิกสิกฺขาปทํ

๖๒๖. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขูนํ วสฺสิกสาฏิกา อนุญฺญาตา โหติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ‘‘ภควตา วสฺสิกสาฏิกา อนุญฺญาตา’’ติ, ปฏิกเจฺจว [ปฏิฏคเจฺจว (สี.)]วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสนฺติ, ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสนฺติ, ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปนฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ปฏิกเจฺจว วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิสฺสนฺติ, ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสสฺสนฺติ, ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ปฏิกเจฺจว วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสถ? ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสถ? ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห โมฆปุริสา, ปฏิกเจฺจว วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิสฺสถ, ปฏิกเจฺจว กตฺวา นิวาเสสฺสถ, ชิณฺณาย วสฺสิกสาฏิกาย นคฺคา กายํ โอวสฺสาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๒๗. **‘‘มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ ภิกฺขุนา วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิตพฺพํ** ; **‘อทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสตพฺพํฯ ‘โอเรน เจ มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยเสยฺย, ‘โอเรนทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๒๘. **‘มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ ภิกฺขุนา วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสิตพฺพ**นฺติฯ เย มนุสฺสา ปุเพฺพปิ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ เทนฺติ เต อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘กาโล วสฺสิกสาฏิกาย, สมโย วสฺสิกสาฏิกาย, อเญฺญปิ มนุสฺสา วสฺสิกสาฏิกจีวรํ เทนฺตี’’ติฯ น วตฺตพฺพา – ‘‘เทถ เม วสฺ

สิกสาฏิกจีวรํ, อาหรถ เม วสฺสิกสาฏิกจีวรํ, ปริวเตฺตถ เม วสฺสิกสาฏิกจีวรํ, เจตาเปถ เม วสฺสิกสาฏิกจีวร’’นฺติฯ

‘อทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสตพฺพนฺติฯ อทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน กตฺวา นิวาเสตพฺพํฯ

‘โอเรน เจ มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ อติเรกมาเส เสส คิมฺหาเน วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

‘โอเรนทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภเนฺต , วสฺสิกสาฏิกจีวรํ อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน ปริยิฏฺฐํ อติเรกทฺธมาเสเสเส คิมฺหาเน กตฺวา ปริทหิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติฯ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๒๙. อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ ฯ อติเรกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี กตฺวา นิวาเสติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

สติยา วสฺสิกสาฏิกาย นโคฺค กายํ โอวสฺสาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

อูนกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน เวมติโก , อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกทฺธมาเส เสเส คิมฺหาเน อูนกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๓๐. อนาปตฺติ ‘มาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ , ‘อทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสติ, ‘อูนกมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ วสฺสิกสาฏิกจีวรํ ปริเยสติ, ‘อูนกทฺธมาโส เสโส คิมฺหาน’นฺติ กตฺวา นิวาเสติ, ปริยิฏฺฐาย วสฺสิกสาฏิกาย วสฺสํ อุกฺกฑฺฒิยฺยติ, นิวตฺถาย วสฺสิกสาฏิกาย วสฺสํ อุกฺกฑฺฒิยฺยติ, โธวิตฺวา นิกฺขิปิตพฺพํ; สมเย นิวาเสตพฺพํ, อจฺฉินฺนจีวรสฺส, นฏฺฐจีวรสฺส, อาปทาสุ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

วสฺสิกสาฏิกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํฯ

๕. จีวรอจฺฉินฺทนสิกฺขาปทํ

๖๓๑. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ภาตุโน สทฺธิวิหาริกํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘เอหาวุโส, ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามา’’ติฯ ‘‘นาหํ, ภเนฺต, คมิสฺสามิ; ทุพฺพลจีวโรมฺหี’’ติฯ ‘‘เอหาวุโส, อหํ เต จีวรํ ทสฺสามี’’ติ ตสฺส จีวรํ อทาสิฯ อโสฺสสิ โข โส ภิกฺขุ – ‘‘ภควา กิร ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสตี’’ติฯ อถ โข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ – ‘‘น ทานาหํ อายสฺมตา อุปนเนฺทน สกฺยปุเตฺตน สทฺธิํ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามิ, ภควตา สทฺธิํ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามี’’ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘เอหิ ทานิ, อาวุโส, ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามา’’ติฯ ‘‘นาหํ, ภเนฺต, ตยา สทฺธิํ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามิ, ภควตา สทฺธิํ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสามี’’ติฯ ‘‘ยมฺปิ ตฺยาหํ, อาวุโส, จีวรํ อทาสิํ, มยา สทฺธิํ ชนปทจาริกํ ปกฺกมิสฺสตี’’ติ, กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิฯ

อถ โข โส ภิกฺขุ ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิสฺสตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํกิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺที’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส , ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๓๒. ‘‘โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺส สามํ จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทเยฺย วา อจฺฉินฺทาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’นฺติฯ

๖๓๓. โย ปนาติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

ภิกฺขุสฺสาติอญฺญสฺส ภิกฺขุสฺสฯ

สามนฺติ สยํ ทตฺวาฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ, วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

กุปิโต อนตฺตมโนติ อนภิรโทฺธ อาหตจิโตฺต ขิลชาโตฯ

อจฺฉินฺทเยฺยาติ สยํ อจฺฉินฺทติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ

อจฺฉินฺทาเปยฺยาติ อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ สกิํ อาณโตฺต พหุกมฺปิ อจฺฉินฺทติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, จีวรํ ภิกฺขุสฺส สามํ ทตฺวา อจฺฉินฺนํ นิสฺสคฺคิยํ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ …เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๓๔. อุปสมฺปเนฺน อุปสมฺปนฺนสญฺญี จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อุปสมฺปเนฺน เวมติโก จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ

วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อุปสมฺปเนฺน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี จีวรํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อญฺญํ ปริกฺขารํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุปสมฺปนฺนสฺส จีวรํ วา อญฺญํ วา ปริกฺขารํ ทตฺวา กุปิโต อนตฺตมโน อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุปสมฺปเนฺน อุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุปสมฺปเนฺน เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุปสมฺปเนฺน อนุปสมฺปนฺนสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๖๓๕. อนาปตฺติ – โส วา เทติ, ตสฺส วา วิสฺสสโนฺต คณฺหาติ, อุมฺมตฺตกสฺส อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

จีวรอจฺฉินฺทนสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปญฺจมํฯ

๖. สุตฺตวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ

๖๓๖. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเปฯ เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู จีวรการสมเย พหุํ สุตฺตํ วิญฺญาเปสุํฯ กเตปิ จีวเร พหุํ สุตฺตํ อวสิฏฺฐํ โหติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘หนฺท มยํ, อาวุโส, อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวายेहि จีวรํ วายาเปมา’’ติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสุํฯ วีเตปิ จีวเร พหุํ สุตฺตํ อวสิฏฺฐํ โหติฯ ทุติยมฺปิ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสุํฯ วีเตปิ จีวเร พหุํ สุตฺตํ อวสิฏฺฐํ โหติฯ ตติยมฺปิ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อญฺญมฺปิ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสุํฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสนฺตี’’ติ!

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว , สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๓๗. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย**’’นฺติฯ

๖๓๘. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… **ภิกฺขู**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

สามนฺติ สยํ วิญฺญาเปตฺวาฯ

สุตฺตํ นาม ฉ สุตฺตานิ – โขมํ กปฺปาสิกํ โกเสยฺยํ กมฺพลํ สาณํ ภงฺคํฯ

ตนฺตวาเยหีติ เปสกาเรหิ วายาเปติ, ปโยเค ปโยเค ทุกฺกฏํ [วายาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํ (สฺยา.)]ฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป…. อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ สามํ สุตฺตํ วิญฺญาเปตฺวา ตนฺตวาเยหิ วายาปิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๓๙. วายาปิเต วายาปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วายาปิเต เวมติโก, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ วายาปิเต อวายาปิตสญฺญี, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

อวายาปิเต วายาปิตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวายาปิเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อวายาปิเต อวายาปิตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๔๐. อนาปตฺติ – จีวรํ สิเพฺพตุํ, อาโยเค, กายพนฺธเน, อํสพนฺธเก [อํสวฏฺฏเก (สี.)], ปตฺตตฺถวิกาย, ปริสฺสาวเน, ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

สุตฺตวิญฺญตฺติสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฉฏฺฐํฯ

๗. มหาเปสการสิกฺขาปทํ

๖๔๑. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส ปวาสํ คจฺฉนฺโต ปชาปตึ เอตทโวจ – ‘‘สุตฺตํ ธารยิตฺวา อมุกสฺส ตนฺตวายสฺส เทหิ, จีวรํ วายาเปตฺวา นิกฺขิป, อาคโต อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’ติฯ อโสฺสสิ โข อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ตสฺส ปุริสสฺส อิมํ วาจํ ภาสมานสฺสฯ อถ โข โส ภิกฺขุ เยนายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ เอตทโวจ – ‘‘มหาปุญฺโญสิ ตฺวํ, อาวุโส อุปนนฺท, อมุกสฺมึ โอกาเส อญฺญตโร ปุริโส ปวาสํ คจฺฉนฺโตปชาปตึ เอตทโวจ – ‘‘สุตฺตํ ธารยิตฺวา อมุกสฺส ตนฺตวายสฺส เทหิ, จีวรํ วายาเปตฺวา นิกฺขิป, อาคโต อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี’’ติฯ ‘‘อตฺถาวุโส, มํ โส อุปฏฺฐาโก’’ติฯ โสปิ โข ตนฺตวาโย อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส อุปฏฺฐาโก โหติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนนฺโท สกฺยปุตฺโต เยน โส ตนฺตวาโย เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ตนฺตวายํ เอตทโวจ – ‘‘อิทํ โข, อาวุโส, จีวรํ มํ อุทฺทิสฺส วิยฺยติ; อายตญฺจ กโรหิ วิตฺถตญฺจฯ อปฺปิตญฺจ สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กโรหี’’ติฯ ‘‘เอเต โข เม, ภนฺเต, สุตฺตํ ธารยิตฺวา อทํสุ; อิมินา สุเตฺตน จีวรํ วินาหี’’ติฯ ‘‘น, ภนฺเต, สกฺกา อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา กาตุํฯ สกฺกา จ โข, ภนฺเต, สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กาตุ’’นฺติฯ ‘‘อิงฺฆ ตฺวํ, อาวุโส, อายตญฺจ กโรหิ วิตฺถตญฺจ อปฺปิตญฺจฯ น เตน สุเตฺตน ปฏิพทฺธํ ภวิสฺสตี’’ติฯ

อถ โข โส ตนฺตวาโย ยถาภตํ สุตฺตํ ตเนฺต อุปเนตฺวา เยน สา อิตฺถี เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘สุเตฺตน, อเยฺย, อโตฺถ’’ติฯ ‘‘นนุ ตฺวํ อโยฺย [อยฺย (สฺยา.)]มยา วุโตฺต – ‘อิมินา สุเตฺตน จีวรํ วินาหี’’’ติฯ ‘‘สจฺจาหํ, อเยฺย, ตยา วุโตฺต – ‘อิมินา สุเตฺตน จีวรํ วินาหี’ติฯ อปิจ, มํ อโยฺย อุปนโนฺท เอวมาห – ‘อิงฺฆ ตฺวํ, อาวุโส, อายตญฺจ กโรหิ วิตฺถตญฺจ

อปฺปิตญฺจ, น เตน สุเตฺตน ปฏิพทฺธํ ภวิสฺสตี'''ติฯ อถ โข สา อิตฺถี ยตฺตกํเยว สุตฺตํ ปฐมํ อทาสิ ตตฺตกํ ปจฺฉา อทาสิฯ อโสฺสสิ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต – ''โส กิร ปุริโส ปวาสโต อาคโต''ติฯ อถ โข อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เยน ตสฺส ปุริสสฺส นิเวสนํ เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญเตฺต อาสเน นิสีทิฯ อถ โข โส ปุริโส เยนายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺนโข โส ปุริโส ปชาปติํ เอตทโวจ – ''วีตํ ตํ จีวร''นฺติ? ''อามายฺย, วีตํ ตํ จีวร''นฺติฯ ''อาหร, อยฺยํ อุปนนฺทํ จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามี''ติฯ อถ โข สา อิตฺถี ตํ จีวรํ นีหริตฺวา สามิกสฺส ทตฺวา เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ อถ โข โส ปุริโส อายสฺมโต อุปนนฺทสฺส สกฺยปุตฺตสฺส จีวรํ ทตฺวา อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ''มหิจฺฉา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา อสนฺตุฎฺฐาฯ นยิเม สุกรา จีวเรน อจฺฉาเทตุํฯ กถญฺหิ นาม อโยฺย อุปนโนฺท มยา ปุเพฺพ อปฺปวาริโต ตนฺตวาเย [คหปติกสฺส ตนฺตวาเย (ก.)] อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี''ติฯ

อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส ปุริสสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา…เป.… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อายสฺมา อุปนโนฺท สกฺยปุโตฺต ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสตี''ติ! อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ อุปนนฺทํ สกฺยปุตฺตํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… ''สจฺจํ กิร ตฺวํ, อุปนนฺท, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชี''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ ''ญาตโก เต, อุปนนฺท, อญฺญาตโก''ติ? ''อญฺญาตโก, ภควา''ติฯ ''อญฺญาตโก, โมฆปุริส, อญฺญาตกสฺส น ชานาติ ปติรูปํ วา อปฺปติรูปํ วา สนฺตํ วา อสนฺตํ วาฯ ตตฺถ นาม ตฺวํ, โมฆปุริส, ปุเพฺพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกสฺส คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชิสฺสสิ! เนตํ, โมฆปุริส, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๔๒. ''*ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺส อญฺญาตโก คหปติ วา คหปตานี วา ตนฺตวาเยหิ จีวรํ วายาเปยฺย, ตตฺร เจ โส *ภิกฺขุ* ปุเพฺพ อปฺปวาริโต ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปเชฺชยฺย – 'อิทํ โข, อาวุโส, จีวรํ มํ อุทฺทิสฺส วิยฺยติฯ อายตญฺจ กโรถ วิตฺถตญฺจฯ อปฺปิตญฺจ สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กโรถฯ อเปฺปว นาม มยมฺปิ อายสฺมนฺตานํ กิญฺจิมตฺตํ อนุปทเชฺชยฺยามา'ติฯ เอวญฺจ โส *ภิกฺขุ* วตฺวา กิญฺจิมตฺตํ อนุปทเชฺชยฺย อนฺตมโส ปิณฺฑปาตมตฺตมฺปิ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย''นฺติฯ

๖๔๓. *ภิกฺขุํ* ปเนว อุทฺทิสฺสาติ *ภิกฺขุ*สฺสตฺถาย *ภิกฺขุํ* อารมฺมณํ กริตฺวา *ภิกฺขุํ* อจฺฉาเทตุกาโมฯ

อญฺญาตโก นาม มาติโต วา ปิติโต วา ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อสมฺพโทฺธฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปตานีนาม ยา กาจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

ตนฺตวาเยหีติ เปสกาเรหิฯ

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺฉิมํฯ

วายาเปยฺยาติ วินาเปติฯ

ตตฺร เจ โส ภิกฺขูติ ยํ ภิกฺขุํ อุทฺทิสฺส จีวรํ วิยฺยติ โส ภิกฺขุฯ

ปุพฺเพ อปฺปวาริโตติ ปุพฺเพ อวุตฺโต โหติ – ‘‘กีทิเสน เต, ภนฺเต, จีวเรน อตฺโถ, กีทิสํ เต จีวรํ วายาเปมี’’ติ?

ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวาติ ฆรํ คนฺตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุปสงฺกมิตฺวาฯ

จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺเชยฺยาติ – ‘‘อิทํ โข, อาวุโส, จีวรํ มํ อุทฺทิสฺส วิยฺยติ, อายตญฺจ กโรถ วิตฺถตญฺจฯ อปฺปิตญฺจ สุวีตญฺจ สุปฺปวายิตญฺจ สุวิเลขิตญฺจ สุวิตจฺฉิตญฺจ กโรถฯ อเปฺปว นาม มยมฺปิ อายสฺมนฺตานํ กิญฺจิมตฺตํ อนุปทชฺเชยฺยามา’’ติฯ

เอวญฺจ โส ภิกฺขุ วตฺวา กิญฺจิมตฺตํ อนุปทชฺเชยฺย อนฺตมโส ปิณฺฑปาตมตฺตมฺปีติฯ **ปิณฺฑปาโต** นาม ยาคุปิ ภตฺตมฺปิ ขาทนียมฺปิ จุณฺณปิโณฺฑปิ ทนฺตกฏฺฐมฺปิ ทสิกสุตฺตมฺปิ, อนฺตมโส ธมฺมมฺปิ ภณติฯ

ตสฺส วจเนน อายตํ วา วิตฺถตํ วา อปฺปิตํ วา กโรติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ ปุพฺเพ อปฺปวาริโต อญฺญาตกสฺส คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปนฺนํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๔๔. อญฺญาตเก อญฺญาตกสญฺญี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก เวมติโก ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อญฺญาตเก ญาตกสญฺญี ปุพฺเพ อปฺปวาริโต คหปติกสฺส ตนฺตวาเย อุปสงฺกมิตฺวา จีวเร วิกปฺปํ อาปชฺชติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ญาตเกอญฺญาตกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ญาตเก ญาตกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๔๕. อนาปตฺติ – ญาตกานํ, ปวาริตานํ, อญฺญสฺสตฺถาย, อตฺตโน ธเนน, มหคฺฆํ วายาเปตุกามสฺส อปฺปคฺฆํ วายาเปติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

มหาเปสการสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ สตฺตมํฯ

๘. อเจฺจกจีวรสิกฺขาปทํ

๖๔๖. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร มหามตฺโต ปวาสํ คจฺฉนฺโต ภิกฺขูนํ สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ – ‘‘อาคจฺฉนฺตุ ภทนฺตา วสฺสาวาสิกํ ทสฺสามี’’ติฯ ภิกฺขู – ‘วสฺสํวุฏฺฐานํ ภควตา วสฺสาวาสิกํ อนุญฺญาต’นฺติ, กุกฺกุจฺจายนฺตา นาคมํสุฯ อถ โข โส มหามตฺโต อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภทนฺตา มยา ทูเต ปหิเต นาคจฺฉิสฺสนฺติ! อหญฺหิ เสนาย คจฺฉามิฯ ทุชฺชานํ ชีวิตํ ทุชฺชานํ มรณ’’นฺติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู ตสฺส มหามตฺตสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อจฺเจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา นิกฺขิปิตุ’’นฺติฯ

๖๔๗. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ อจฺเจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา นิกฺขิปิตุ’’นฺติ , อจฺเจกจีวรานิ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมนฺติฯ ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺติฯ อทฺทส โข อายสฺมา อานนฺโท เสนาสนจาริกํ อาหิณฺฑนฺโต ตานิ จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิฯ ติฏฺฐเนฺต ทิสฺวา ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘กสฺสิมานิ, อาวุโส, จีวรานิ จีวรวํเส ภณฺฑิกาพทฺธานิ ติฏฺฐนฺตี’’ติ? ‘‘อมฺหากํ, อาวุโส, อจฺเจกจีวรานี’’ติฯ ‘‘กีวจิรํ ปนาวุโส, อิมานิ จีวรานิ นิกฺขิตฺตานี’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู อายสฺมโต อานนฺทสฺส ยถานิกฺขิตฺตํ อาโรเจสุํฯ อายสฺมา อานนฺโท อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู อจฺเจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เต ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ…เป.… – ‘‘สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขู อจฺเจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมนฺตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา อจฺเจกจีวรํ ปฏิคฺคเหตฺวา จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๔๘. **‘‘ทสาหานาคตํ กตฺติกเตมาสิกปุณฺณมํ ภิกฺขุโน ปเนว อจฺเจกจีวรํ อุปฺปชฺเชยฺย, อจฺเจกํ มญฺญมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพํ, ปฏิคฺคเหตฺวา ยาว จีวรกาลสมยํ นิกฺขิปิตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๔๙. **ทสาหานาคต**นฺติ ทสาหานาคตาย ปวารณายฯ

กตฺติกเตมาสิกปุณฺณมนฺติ ปวารณา กตฺติกา วุจฺจติฯ

อจฺเจกจีวรํนาม เสนาย วา คนฺตุกาโม โหติ, ปวาสํ วา คนฺตุกาโม โหติ, คิลาโนวา โหติ, คพฺภินี วา โหติ, อสฺสทฺธสฺส วา สทฺธา อุปฺปนฺนา โหติ, อปฺปสนฺนสฺส วา ปสาโท อุปฺปนฺโน โหติ, โส เจ ภิกฺขูนํ สนฺติเก ทูตํ ปหิเณยฺย – ‘‘อาคจฺฉนฺตุ ภทนฺตา วสฺสาวาสิกํ ทสฺสามี’’ติ, เอตํ อจฺเจกจีวรํ นามฯ

อจฺเจกํ มญฺญมาเนน ภิกฺขุนา ปฏิคฺคเหตพฺพํ ปฏิคฺคเหตฺวา ยาว จีวรกาลสมยํ นิกฺขิปิตพฺพนฺติ สญฺญาณํ กตฺวา นิกฺขิปิตพฺพํ – ‘‘อิทํ อจฺเจกจีวร’’นฺติฯ

จีวรกาลสมโย นาม อนตฺถเต กถิเน วสฺสานสฺส ปจฺฉิโม มาโส, อตฺถเต กถิเน ปญฺจมาสาฯ

ตโต เจ อุตฺตริ นิกฺขิเปยฺยาติ อนตฺถเต กถิเน วสฺสานสฺส ปจฺฉิมํ ทิวสํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ [นิสฺสคฺคิยํ โหติ (สฺยา.)]ฯ อตฺถเต กถิเน กถินุทฺธารทิวสํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภนฺเต, อเจฺจกจีวรํ จีวรกาลสมยํ อติกฺกามิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๕๐. อเจฺจกจีวเร อเจฺจกจีวรสญฺญี จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อเจฺจกจีวเร เวมติโก จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อเจฺจกจีวเร อนเจฺจกจีวรสญฺญี จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อนธิฏฺฐิเต อธิฏฺฐิตสญฺญี …เป.… อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสญฺญี… อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี… อนฏฺเฐ นฏฺฐสญฺญี… อวินฏฺเฐ วินฏฺฐสญฺญี… อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี… อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี จีวรกาลสมยํ อติกฺกาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนเจฺจกจีวเร อเจฺจกจีวรสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนเจฺจกจีวเร เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนเจฺจกจีวเร อนเจฺจกจีวรสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๕๑. อนาปตฺติ – อโนฺตสมเย อธิเฏฺฐติ, วิกเปฺปติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ,ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

อเจฺจกจีวรสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํฯ

๙. สาสงฺกสิกฺขาปทํ

๖๕๒. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู วุตฺถวสฺสา อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ วิหรนฺติฯ กตฺติกโจรกา ภิกฺขู – ‘‘ลทฺธลาภา’’ติ ปริปาเตนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ วิหรเนฺตน ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ วิหรเนฺตน ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตุ’’นฺติ ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวสนฺติฯ ตานิ จีวรานิ นสฺสนฺติปิ วินสฺสนฺติปิ ฑยฺหนฺติปิ อุนฺทูเรหิปิ ขชฺชนฺติฯ ภิกฺขู ทุโจฺจฬา โหนฺติ ลูขจีวราฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘กิสฺส ตุเมฺห, อาวุโส, ทุโจฺจฬา ลูขจีวรา’’ติ? อถ โข เต ภิกฺขู ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขู ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวสิสฺสนฺตี’’ติ! อถ โข เต ภิกฺขู เต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว , ภิกฺขู ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวสนฺตีติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม เต, ภิกฺขเว, โมฆปุริสา ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิปิตฺวา อติเรกฉารตฺตํ

วิปฺปวสิสฺสนฺติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๕๓. “อุปวสฺสํ โข ปน กตฺติกปุณฺณมํ ยานิ โข ปน ตานิ อารญฺญกานิ เสนาสนานิ สาสงฺกสมฺมตานิ สปฺปฏิภยานิ ตถารูเปสุ ภิกฺขุ เสนาสเนสุ วิหรนฺโต อากงฺขมาโน ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรํ อนฺตรฆเร นิกฺขิเปยฺย, สิยา จ ตสฺส ภิกฺขุโน โกจิเทว ปจฺจโย เตน จีวเรน วิปฺปวาสาย ฯ ฉารตฺตปรมํ เตน ภิกฺขุนา เตน จีวเรน วิปฺปวสิตพฺพํฯ ตโต เจ อุตฺตริ วิปฺปวเสยฺย, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย”นฺติฯ

๖๕๔. อุปวสฺสํ โข ปนาติ วุฏฺฐวสฺสานํฯ

กตฺติกปุณฺณมนฺติ กตฺติกจาตุมาสินี วุจฺจติฯ

[ปาจิ. ๕๗๓] **ยานิ โข ปน ตานิ อารญฺญกานิ เสนาสนานี**ติ **อารญฺญกํ** นาม เสนาสนํ ปญฺจธนุสติกํ ปจฺฉิมํฯ

[ปาจิ. ๕๗๓] **สาสงฺกํ**นาม อาราเม อารามูปจาเร โจรานํ นิวิฏฺโฐกาโส ทิสฺสติ, ภุตฺตกาโส ทิสฺสติ, ฐิโตกาโส ทิสฺสติ, นิสินฺนกาโส ทิสฺสติ, นิปนฺนกาโส ทิสฺสติฯ

[ปาจิ. ๕๗๓]**สปฺปฏิภยํ** นาม อาราเม อารามูปจาเร โจเรหิ มนุสฺสา หตา ทิสฺสนฺติ, วิลุตฺตา ทิสฺสนฺติ, อาโกฏิตา ทิสฺสนฺติ ฯ

[ปาจิ. ๕๗๓] **ตถารูเปสุ ภิกฺขุ เสนาสเนสุ วิหรนฺโต**ติ เอวรูเปสุ ภิกฺขุ เสนาสเนสุ วิหรนฺโตฯ

อากงฺขมาโนติ อิจฺฉมาโนฯ

ติณฺณํ จีวรานํ อญฺญตรํ จีวรนฺติ สงฺฆาฏึ วา อุตฺตราสงฺคํ วา อนฺตรวาสกํ วาฯ

อนฺตรฆเร นิกฺขิเปยฺยาติ สมนฺตา โคจรคาเม นิกฺขิเปยฺยฯ

สิยา จ ตสฺส ภิกฺขุโน โกจิเทว ปจฺจโย เตน จีวเรน วิปฺปวาสายาติ สิยา ปจฺจโย สิยา กรณียํฯ

ฉารตฺตปรมํ เตน ภิกฺขุนา เตน จีวเรน วิปฺปวสิตพฺพนฺติ ฉารตฺตปรมตา วิปฺปวสิตพฺพํฯ

อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยาติ ฐเปตฺวา ภิกฺขุสมฺมุตึฯ

ตโต เจ อุตฺตริ วิปฺปวเสยฺยาติ สตฺตเม อรุณุคฺคมเน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํฯ ‘‘อิทํ เม, ภนฺเต, จีวรํ อติเรกฉารตฺตํ วิปฺปวุฏฺฐํ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามี’’ติ…เป…. ทเทยฺยาติ…เป…. ทเทยฺยุนฺติ…เป…. อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๕๕. อติเรกฉารเตฺต อติเรกสญฺญี วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกฉารเตฺต เวมติโก วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อติเรกฉารเตฺต อูนกสญฺญี วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ อปฺปจฺจุทฺธเฏ ปจฺจุทฺธฏสญฺญี…เป…. อวิสฺสชฺชิเต วิสฺสชฺชิตสญฺญี… อนเฏฺฐ นฏฺฐสญฺญี… อวินเฏฺฐ วินฏฺฐสญฺญี… อทเฑฺฒ ทฑฺฒสญฺญี … อวิลุเตฺต วิลุตฺตสญฺญี วิปฺปวสติ, อญฺญตฺร ภิกฺขุสมฺมุติยา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

นิสฺสคฺคิยํ จีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกฉารเตฺต อติเรกสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกฉารเตฺต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อูนกฉารเตฺต อูนกสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๕๖. อนาปตฺติ – ฉารตฺตํ วิปฺปวสติ, อูนกฉารตฺตํ วิปฺปวสติ, ฉารตฺตํ วิปฺปวสิตฺวา ปุน คามสีมํ โอกฺกมิตฺวา วสิตฺวา ปกฺกมติ, อโนฺต ฉารตฺตํ ปจฺจุทฺธรติ, วิสฺสเชฺชติ, นสฺสติ, วินสฺสติ, ฑยฺหติ, อจฺฉินฺทิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ, ภิกฺขุสมฺมุติยา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

สาสงฺกสิกฺขาปทํ นิฎฺฐิตํ นวมํฯ

๑๐. ปริณตสิกฺขาปทํ

๖๕๗. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อญฺญตรสฺส ปูคสฺส สงฺฆสฺส สจีวรภตฺตํ ปฎิยตฺตํ โหติ – ‘‘โภเชตฺวา จีวเรน อจฺฉาเทสฺสามา’’ติฯ อถ โข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู เยน โส ปูโค เตนุปสงฺกมิํสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ปูคํ เอตทโวจุํ – ‘‘เทถาวุโส, อมฺหากํ อิมานิ จีวรานี’’ติฯ ‘‘น มยํ, ภเนฺต, ทสฺสามฯ อมฺหากํ สงฺฆสฺส อนุวสฺสํ สจีวรภิกฺขา ปญฺญตฺตา’’ติฯ ‘‘พหู, อาวุโส, สงฺฆสฺส ทายกา, พหู สงฺฆสฺส ภตฺตา [ภทฺทา (ก.)]ฯ มยํ ตุเมฺห นิสฺสาย ตุเมฺห สมฺปสฺสนฺตา อิธ วิหรามฯ ตุเมฺห เจ อมฺหากํ น ทสฺสถ, อถ โก จรหิ อมฺหากํ ทสฺสติ? เทถาวุโส, อมฺหากํ อิมานิ จีวรานี’’ติฯ อถ โข โส ปูโค ฉพฺพคฺคิเยหิ ภิกฺขูหิ นิปฺปีฬิยมาโน ยถาปฎิยตฺตํ จีวรํ ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ ทตฺวา สงฺฆํ ภเตฺตน ปริวิสิฯ เย เต ภิกฺขู ชานนฺติ สงฺฆสฺส สจีวรภตฺตํ ปฎิยตฺตํ, น จ ชานนฺติ ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ ทินฺนนฺติ, เต เอวมาหํสุ – ‘‘โอโณเชถาวุโส, สงฺฆสฺส จีวร’’นฺติฯ ‘‘นตฺถิ, ภเนฺตฯ ยถาปฎิยตฺตํ จีวรํ อยฺยา ฉพฺพคฺคิยา อตฺตโน ปริณาเมสุ’’นฺติฯ เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา… เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณาเมสฺสนฺตี’’ติ ! อถ โข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป…. ‘‘สจฺจํ กิร ตุเมฺห, ภิกฺขเว, ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณาเมถา’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม ตุเมฺห, โมฆปุริสา, ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโนปริณาเมสฺสถ! เนตํ, โมฆปุริสา, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ –

๖๕๘. **‘‘โย ปน ภิกฺขุ ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณาเมยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติย’’**นฺติฯ

๖๕๙. **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส…เป.… ***ภิกฺขู***ติ…เป.… อย อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปโต ภิกฺขูติฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **ชานาติ**นาม สามํ วา ชานาติ อเญฺญ วา ตสฺส อาโรเจนฺติ โส วา อาโรเจติฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **สงฺฆิก**นาม สงฺฆสฺส ทินฺนํ โหติ ปริจฺจตฺตํฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **ลาโภ**นาม จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปฺปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาราฯ อนฺตมโส จุณฺณปิโณฺฑปิ, ทนฺตกฏฺฐมฺปิ, ทสิกสุตฺตมฺปิฯ

[ปาจิ. ๔๙๑] **ปริณตํ**นาม ทสฺสาม กริสฺสามาติ วาจา ภินฺนา โหติฯ

อตฺตโน ปริณาเมติ, ปโยเค ทุกฺกฏํฯ ปฏิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติฯ นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา ปุคฺคลสฺส วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, นิสฺสชฺชิตพฺพํ…เป.… อิทํ เม, ภเนฺต, ชานํ สงฺฆิกํ ลาภํ ปริณตํ อตฺตโน ปริณามิตํ นิสฺสคฺคิยํฯ อิมาหํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ…เป.… ทเทยฺยาติ…เป.… ทเทยฺยุนฺติ…เป.… อายสฺมโต ทมฺมีติฯ

๖๖๐. ปริณเต ปริณตสญฺญี อตฺตโน ปริณาเมติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํฯ

ปริณเต เวมติโก อตฺตโน ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปริณเต อปริณตสญฺญี อตฺตโน ปริณาเมติ, อนาปตฺติฯ สงฺฆสฺส ปริณตํ อญฺญสงฺฆสฺส วา เจติยสฺส วา ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เจติยสฺส ปริณตํ อญฺญเจติยสฺส วา สงฺฆสฺส วา ปุคฺคลสฺส วา ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ปุคฺคลสฺส ปริณตํ อญฺญปุคฺคลสฺส วา สงฺฆสฺส วา เจติยสฺส วา ปริณาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อปริณเต ปริณตสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อปริณเต เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อปริณเต อปริณตสญฺญี, อนาปตฺติฯ

๖๖๑. อนาปตฺติ กตฺถ เทมาติ ปุจฺฉิยมาโน ยตฺถ ตุมฺหากํ เทยฺยธมฺโม ปริโภคํ วา ลเภยฺย ปฏิสงฺขารํ วา ลเภยฺย จิรฏฺฐิติโก วา อสฺส ยตฺถ วา ปน ตุมฺหากํ จิตฺตํ ปสีทติ ตตฺถ เทถาติ ภณติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติฯ

ปริณตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทสมํฯ

ปตฺตวโคฺค ตติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

เทฺว จ ปตฺตานิ เภสชฺชํ, วสฺสิกา ทานปญฺจมํ;
สามํ วายาปนเจฺจโก, สาสงฺกํ สงฺฆิเกน จาติฯ

๖๖๒. อุทฺทิฏฺฐา โข, อายสฺมโนฺต, ตึส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา ธมฺมาฯ ตตฺถายสฺมเนฺต ปุจฺฉามิ – ‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’? ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’? ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – ‘กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา’? ปริสุเทฺธตฺถายสฺมโนฺต, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

นิสฺสคฺคิยกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ

ปาราชิกปาฬิ นิฏฺฐิตาฯ